

MŪSU BALSAS EUROPOJE

Nr. 10
2022 liepa

psl.

5

**LIUDAS MAŽYLIS.
EUROPOS ATEITIS
SPRENDŽIASI DABAR**

psl.

8

**RASA JUKNEVIČIENĖ.
PRIE EUROPOS PARLA-
MENTO PAGERBTAS SO-
VIETŲ TREMČIŲ AUKŲ
ATMINIMAS**

psl.

13

**A. KUBILIUS.
EUROPOS ATEITIS –
STIPRI EUROPOS SĄJUNGA.
TAM REIKIA POKYČIŲ!**

Andrius Kubilius. Ukraina ir Europa, pavargusi būti savimi

Karas tęsiasi jau daugiau nei 100 dienų. Ir gali tęstis dar ne vieną šimtą.

Laikas nuo sprinto distancijos persitvarkyti į maratono įveikimą. Pergalei reikalinga ne tik fizinė jėga, bet ir teisinga emocinė būsena, ilgai distancijai pritaikytas mąstymas, netgi kvėpavimas.

Ir pirmiausia to reikia Europai. Ne Ukrainai, ne Jungtinėms Valstijoms, ne Britanijai, o Europos Sąjungai (Europai) reikia susidėlioti teisingą ilgalaikį mąstymą ir uždegti akis pergalės siekimu. Ilgame maratone. Nes Europa yra silpnoji grandis, į kurią ir taikosi Putinas: gal Europa susvyruos, gal ir toliau labiau rūpinsis Putino, o ne pačios Europos veido išsaugojimu.

Europa yra nevienalytė: yra senoji Europa, savo darbu po ano karo susikūrusi komforto zona ir šiandieninį karą vertinanti ne kaip iššūkį saugumui, bet kaip dirgiklį, kaip pasikėsinimą į jai įprastą komfortą. Tokiai Europai Ukraina yra kažkur toli ir už tos komforto zonos ribų.

Ir yra naujoji Europa: vis dar nepripratusi prie sėkmės bei komforto, Ukrainą vertinanti kaip „vieną iš mūsų“ ir karą matanti kaip pasikėsinimą į savo naujo gyvenimo egzistencinius pamatus, sukurtus per pastaruosius 30 metų.

Artimiausiu metu Senajai Europai neišvengiamai teks pabusti iš savo komforto zonos. Ir kartu su Naująja Europa ieškoti atsakymo į šio karo užduodamus žinomus klausimus: kas kaltas ir ką daryti? Ir sutarti dėl tokių atsakymų.

☞ **Per ateinantį dešimtmetį svarbiausias klausimas Europai bus Ukrainos klausimas**

Per ateinantį dešimtmetį svarbiausias klausimas Europai bus Ukrainos klausimas. Nes jame glūdi atsakymas į kitus

du svarbius klausimus: kokia bus ateities Europa (kokioje aplinkoje ji egzistuos) ir kokia bus Rusija, net ir po Putino.

Neradus atsakymo į šiuos klausimus, Europa grįš prie „business as usual“ – ne tik savo santykiuose su Putinu, bet ir visose kitose šių dešimtmečių geopolitinėse ES nesėkmėse, kurios ir atvedė iki karo. Toks „business as usual“ reikš tik tai, kad grėsėms europietiškam komfortui tik kaupsis ir didės.

Todėl Europa pirmiausiai turi ištaisyti jau kelis dešimtmečius besitęsiančią savo klaidą: Europa pagaliau privalo turėti savąją „Ukrainos Strategiją“. Nes tik taip galima tinkamai atsakyti į abu svarbius klausimus.

Žinome, kad Putinas turi savąją „Ukrainos Strategiją“ – tiesiog sunaikinti Ukrainą, neleisti jai tapti sėkminga valstybe, nes Ukrainos sėkmės pavyzdys gali įkvėpti ir eilinius rusus, o tai būtų mirtinai pavojinga Kremliaus režimui. ►

Žinome, kad Putino agresyvumo dėka ukrainiečiai įgijo ir turi savąją aiškią „Ukrainos Strategiją“: apsiginti nuo Rusijos agresijos ir, kiek galima greičiau ir toliau, geopolitiškai pabėgti į Vakarų.

Tuo tarpu kokia yra Vakarų ir ypač Senosios Europos „Ukrainos Strategija“ – nei senajai Europai, nei Ukrainai iki šiol nėra aišku. Kai nėra strategijos, tai nėra ir sprendimų.

Tačiau verta tikėtis, kad ilgiau besitęsiantis karas privers Europą tokią strategiją pagaliau savo mąstyme susidėlioti ir pradėti ją ambicingai įgyvendinti.

Tam reikės Europai suvokti savo ligšiolinės klaidas ir imtis jas strategiškai taisyti. Naujai Europai teks sunkus uždavinys padėti senajai Europai ir klaidas suvokti, ir pasiūlyti, kaip jas reikia taisyti. Dar svarbiau yra tai, kad visa tai teks atlikti tokiu būdu, kad pavyktų su senąja Europa sutarti.

Kokia turi būti europietiška „Ukrainos strategija“?

Atsakymas gali būti labai trumpas – 2030 metais Ukraina turi būti pilnateisė Europos Sąjungos narė. Ir visiškai atstatyta po karo.

Kai kas gali pradėti aiškinti, kaip koks Olandijos Premjeras, kad Ukrainos stojimo į Europos Sąjungą procesas užtruks žymiai ilgiau, gal net kelis dešimtmečius. Bet tai tik rodys, kad taip kalbantis vis dar nesuvokė ligšiolinių Europos klaidų ir vis dar neturi jokios „Ukrainos strategijos“.

Kodėl Ukrainos narystė Europos Sąjungoje ir greitas Ukrainos atstatymas yra svarbus pačiai Europai?

Todėl, kad tai yra vienintelis kelias, kaip Europa gali daryti įtaką Europos žemyno transformacijai į taikų ir saugų žemyną, kuriam šiandien didžiausią grėsmę kelia autoritarinis, fašistinis Kremlius režimas. Nes Ukrainos narystė Europos Sąjungoje radikaliai išplės sėkmės ir demokratijos erdvę Europos žemyne ir tai galiausiai atves iki Rusijos ir Baltarusijos transformacijos.

Dėl šių priežasčių Ukrainos narystė Europos Sąjungoje yra reikalinga pirmiausia pačiai Europos Sąjungai, ne tik Ukrainai.

Ir tai yra pirmoji esminė Europos Sąjungos klaida, kurią ji turi nedelsiant ištaisyti. Demokratinė Europa turi susigrąžinti alkį plėstis, plėsti demokratinę erdvę, nes tai yra vienintelė galimybė išsaugoti ir plėsti europietiškos gerovės erdvę.

Priešingu atveju jos pakraščiuose tik plėsis rytietiško nuosmukio, chaoso ir autoritarizmo, peraugančio į fašizmą erdvę, kuri kels vis didesnę grėsmę pačiai Europai.

➤ Europos Sąjungai pats laikas keisti savo filosofinį požiūrį į kaimynystę ir į plėtrą, nes tai yra Europos ligšiolinių geopolitinių klaidų svarbiausia priežastis

Todėl Europos Sąjungai pats laikas keisti savo filosofinį požiūrį į kaimynystę ir į plėtrą, nes tai yra Europos ligšiolinių geopolitinių klaidų svarbiausia priežastis: iki šiol senojoje Europoje buvo laikoma, kad tokios šalys kaip Ukraina, Moldova ar Vakarų Balkanai yra kažkokie svetimi prašalaičiai, kurie prašosi būti priimami į turtingųjų klubą, bet pats klubas nenori tokių biedniukų priiminėti ir tam, kad tai viešai pateisintų, sugalvoja šimtus kriterijų ir pasiteisinimų. Todėl senoji Europa ir ginčijasi, ar tokios šalys nusipelno vadinantis kandidatėmis. O jeigu ir pavadina kandidatėmis, tai po to ieško bet kokių priežasčių, kaip iki begalybės užvilkti taip vadinamas derybas dėl narystės. Tai yra „geopolitinės tinginystės“ filosofija, kurią per paskutinius dešimtmečius kultivavo senoji Europa, kas galų gale atvedė iki karo.

Tokią europietiškos „geopolitinės tinginystės“ filosofiją turi keisti „geopolitinės drąsos ir plėtos“ filosofija. Europos Sąjunga neturi kito kelio kaip tik pakartoti XIX amžiaus Jungtinių Valstijų plėtos į „laukinius Vakarų“ istoriją. Taip buvo sukurta dabartinė Jungtinių Valstijų didybė ir gerovė – europietiška anglosaksų kultūra drąsiai plito skersai Šiaurės Amerikos žemyno. Tik skirtingai nuo Jungtinių Valstijų istorijos, Europai šian-

dien nereikia kovoti ir užkariauti indėnų žemių „laukiniuose Vakaruose“. Nes Europos kaimynai Rytuose nenori priešintis Europos Sąjungos plėtrai, priešingai – jie nori tapti tos Europos Sąjungos nariais. Jie patys kariauja už tokią savo teisę ir galimybę. Todėl pati Europos Sąjungos plėtos filosofija turėtų būti pervadinta iš „stojimo į Europos Sąjungos proceso“ į „susivienijimo („reunification“) su Europos Sąjunga procesą“, kuriame abi pusės nori susivienyti, nes tame mato didžiulę abipusę strateginę prasmę ir naudą.

Kai Europa ir Ukraina pradės ieškoti, kaip tiesiog „susivienyti“, o ne vien tik integruotis, kandidatuoti ir pan., tada ir visi Ukrainos tapimo Europos Sąjungos nare procesai įgys teisingą geopolitinę prasmę. Tada ir gims tikroji europietiška „Ukrainos strategija“ – strategija, kaip tokį susivienijimą realizuoti.

Bet norint, kad tokia europietiška „Ukrainos strategija“ taptų realybe, reikia kalbėti ne tik apie plėtos filosofijos keitimo būtinybę. Paskutinius kelis dešimtmečius, atsidavusi „geopolitinės tinginystės“ filosofijai Europa išvystė visą eilę pseudo argumentų, kuriais siekia pagrįsti savo tinginystę ir tariamą „apetito plėtrai“ pradžią. Kai kurie iš tokių argumentų yra viešai išsakomi, kai kurie nėra garsiai išsakomi, bet vis dar įtakoja senosios Europos politinius sprendimus. Net ir prasidėjus karui. Šie argumentai yra verti to, kad būtų įvardinti ir taip pat argumentuotai paneigti, nes tik tai leis Europai nuo „tinginystės“ sugrįžti prie „geopolitinės drąsos ir plėtos“ filosofijos.

Toliau bandysiu išvardinti keletą senosios Europos leksikoje įsitvirtinusių ir šablonais pavirtusių argumentų, kodėl Ukraina per artimiausią dešimtmetį negali tapti Europos Sąjungos nare. Tokius šablonus tenka naikinti savo argumentais parodant, kad jie yra visiškai nepagrįsti:

– Europos Sąjungos plėtra išprovokuos Putino agresiją. Tenka pastebėti, kad kaip tik Europos Sąjungos „neplėtra“, baimė pasiūlyti Ukrainai žymiai ambicingesnę narystės Europos Sąjungoje perspektyvą išprovokavo Kremlius karinę agresiją. Kremlius patikėjo, kad „pilkoje zonoje“ palikta Ukraina yra lengvas grobis. ➤

– Ukrainos narystė Europos Sąjungoje, jos atstatymas brangiai kainuos Europos mokečių mokėtojams. Ligšiolinė Europos Sąjungos plėtra atnešė daug ekonominės naudos pačiai senajai Europai. Ukrainos atstatymas sukurs daug naujų darbo vietų ne tik Ukrainoje, bet ir pačioje Europoje. Ukraina savo resursais yra turtinga šalis, tapdama bendros Europos ekonomikos dalimi ji praturtins Europą, o ne nuskurdins ją.

– Ukraina neatitinka europinės vertybių sistemos: joje klesti korupcija, neveikia teisinė valstybė. Niekas nesiginčija, kad Ukraina turi didelių problemų, kurias dar teks įveikti. Tačiau valstybės valdymo skaidrumas, teisinės sistemos veikimas nėra vienintelės europinės vertybės, kuriomis remiasi Europa. Šiomis sunkiomis dienomis galime akivaizdžiai įsitikinti, kad savomis europinėmis solidarumo, lyderystės, garbingumo ir padarumo vertybėmis Ukraina yra arčiau klasikinių europinių dorybių, nei daugelis kitų Europos valstybių ar jų lyderių. Gali būti, kad Europoje šalia vertybinių „Kopenhagos kriterijų“, kurie yra taikomi toms šalims, kurios nori tapti Europos Sąjungos narėmis, teks įvesti ir naujus „Kijevo kriterijus“, kuriais būtų apibrėžtos politikos lyderystės, garbingumo, padarumo, solidarumo europietiškos dorybės ir pagal kuriuos senosios Europos

piliečiai galėtų vertinti savo politinių lyderių veiklą.

– Europos Sąjungos institucijos yra nepasirengusios plėtrai. Akivaizdu, kad ir dabar Europa susiduria su didelėmis valdymo problemomis. Konsensusu pagrįstas sprendimų priėmimas nekėlė problemų, kai reikėdavo sutarti tarp dešimties ar keliolikos ES narių. Kai narių skaičius siekia kelias dešimtis ir su nauja plėtros banga gali priartėti prie 40-ties, toks sprendimų mechanizmas taps visiškai netinkamu. Kuo toliau, tuo daugiau vengrijų ir mėgėjų šantažuoti atsiras Europoje. Todėl atsakymas į šį plėtros priešininkų argumentą gali būti tik vienas – keiskime institucijas ir sprendimų priėmimą, bet nestabdykime plėtros. Taika Europos žemyne, kurią garantuoti gali tik tolesnė plėtra, yra svarbiau nei negebėjimas ar nenoras pakeisti kokių nors taisyklių.

– Europos rinkėjai yra „pavargę nuo plėtros“ – priešingai, šiandien skelbiamos apklausos rodo, kad prasidėjus karui dauguma Europos rinkėjų remia Ukrainos narystę Europos Sąjungoje. To nenori/bijo tik atskirų šalių politiniai lyderiai. Lyderiai nedrįsta atvirai išsakyti savo argumentų, kodėl jie to bijo, todėl tenka spėti, kad rimtų argumentų nėra. O yra tik psichologinė baimė, kad Ukrainos tapimas ES nare sukels didelę konkuren-

ciją senosios Europos lyderystei Europos Sąjungoje. Ir senosios Europos politiniam komfortui bei geopolitinei tinginystei.

Štai tokie yra pavargusios būti savimi Europos argumentai, kodėl ji nebenori plėstis. Tai yra lengvai paneigiami argumentai. Tarp 1990-ųjų ir 2000-ųjų Europa nebijojo plėstis. Ir nebuvo pavargusi būti savimi: plėsti demokratijos ir gerovės erdvę tiek, kad tai taptų viso Europos žemyno savastimi. Nes tik tai gali garantuoti ilgalaikę taiką Europos žemyne.

☞ Po 2000-ųjų Europa pavargo būti savimi. Aptingo. Arba išsigando Putino Rusijos ir susigūžė.

Po 2000-ųjų Europa pavargo būti savimi. Aptingo. Arba išsigando Putino Rusijos ir susigūžė.

Tai ir atvedė iki šių dienų karo.

Europai tinginystės metas pasibaigė. Tingaus komforto laikas – taip pat. Iš geopolitinės krizės Europai nepavyks išlipti vien tik Ukrainos pastangomis. Teks ir pačiai keisti savo filosofiją. Plėtra yra tinkamas atsakas į šios krizės iššūkius. Tik taip Europa gali vėl tapti savimi. ■

nuotr. www.pixabay.com

Liudas Mažylis. Europos ateitis sprendžiasi dabar

Vasara įsibėgėjo, bet Europa negali nerūpestingai atostogauti. Rodos, Senasis žemynas yra net perkaitęs nuo įvairių sunkumų, ir ne tik dėl šylančio klimato. Infliacija, kuro ir energetikos kainos ir kiti nesibaigiantys iššūkiai... Žinoma, didžiausia tragedija ir išbandymas visai demokratijai – tai Rusijos pradėtas totalinis karas prieš Ukrainą. Kai žūsta nekalti ukrainiečiai, apima bejėgiškumo ir pykčio jausmas. Europos liaudies partijos frakcijos Europos Parlamente narys prof. Liudas Mažylis sako, kad šiuo metu Ukrainą palaikantis pasaulis dalyvauja kruvinų šachmatų kovoje su agresore ir kiekvienas ėjimas turi būti atsakingas. „Europos ateitis sprendžiasi dabar“, – teigia L. Mažylis.

Sukanka treji metai, kai dirbate Europos Parlamente. Ar numatėte tokius iššūkius kadencijos pradžioje?

Neseniai pristaciau naują savo knygą „Europos pusdiplomai“ apie veiklą Europos Parlamente. Pristatymo renginio metu sulaukiau labai įdomaus klausimo: ar yra ko gailiuosi per šį laikotarpį, kai einu europarlamentaro pareigas? Gailiuosi, kad per mažai kolegoms europiečiams aiškinau, kas išties yra Kremliaus režimas ir kiek toli jis gali eiti. Nežinau, ar tai būtų ką nors iš esmės pakeitę, o gal? Mano frakcija žodžiais ir darbais siekia, kad nebegrįžtume prie įprastų santykių su teroristine Rusija. Kelio atgal nėra, turime visose srityse, ypač energe-

tikoje ir pramonėje, imtis esminių pokyčių bei tapti maksimaliai nepriklausomi. Galų gale patys turime nustoti finansuoti šią karo mašiną, skelbti dujų ir naftos embargo. O dėl iššūkių, tai ir apie pandemiją niekas negalėjo pagalvoti prieš trejus metus, o kiek jos etapų spėjome pereiti! Tuomet atrodė, kad kova su klimato kaite ar Astravo atominės elektrinės saugumo užtikrinimas bus didžiausi iššūkiai. Dabar regime, kiek toli nuo demokratijos bei kiek artyn Kremliaus sugebėjo nueiti ir pats Baltarusijos režimas...

Prakalbote apie kovą su klimato kaite. Kaip karas Ukrainoje koreguoja šios kadencijos vieną esminių ES tikslų – Žaliąjį kursą?

Jei kam nors galėjo pasirodyti, kad Rusijos agresija Ukrainoje sumažins ES Žaliojo kurso svarbą, tai atsitiko visai priešingai. Būtinybė Europai tapti kuo mažiau priklausomai nuo Rusijos iškastinio kuro Žaliąjį kursą dar labiau suaktualina. Pavyzdžiui, Ukrainai nuo karo pradžios iš ES biudžeto skyrėme kelis milijardus, o Rusijai už naftą, dujas ir anglį nuo karo pradžios jau sumokėjome daugiau nei 60 mlrd. Privalome greitai ir ryžtingai šią situaciją pakeisti. Nors Žaliasis kursas trumpuoju laikotarpiu neužtikrina visų reikalingų energijos poreikių, tačiau ilguoju laiku jis turi daug potencialo Europai suteikti strateginės autonomijos. Mano Europos liaudies partijos frakcija pasisako už investicijas į technologijas, inovacijas, alternatyvius energijos šaltinius ir jų prieinamumą. Dar iki karo Ukrainoje pradžios buvo bandoma atsakyti priklausomybės nuo iškastinio kuro, tačiau dabar prioritetas šiek tiek pasistūmėjo: svarstoma, kaip atsakyti priklausomybės nuo nestabilių, autokratinų valstybių, pirmiausia, Rusijos. Žaliasis kursas jau yra puolamas, todėl atakų prieš ▶

jį (organizuojamų ir Rusijos) tik daugės. Tad reikia kuo stipresnio ES institucijų palaikymo ir vieningos pozicijos. Karas Ukrainoje – ne tik didžiulė humanitarinė tragedija, bet ir kiekvieną dieną didėjanti ekologinė katastrofa: sproginiai, naikinamos naftos saugyklos, kėsinausi į AE.

Karas Ukrainoje – ne tik didžiulė humanitarinė tragedija, bet ir kiekvieną dieną didėjanti ekologinė katastrofa: sproginiai, naikinamos naftos saugyklos, kėsinausi į AE.

Ne kartą Parlamento plenariniame posėdyje esu sakęs, kad šiems režimams nerūpi jokia gyvybė. Akivaizdu, kad norint atremti šiuos iššūkius, reikalinga ilgalaikė bendra ES strategija. Šiuo metu priimami svarbūs sprendimai dėl tarpinio Žaliojo kurso tikslo – sumažinti CO₂ taršą 55 proc. (garsusis „Fit for 55“ paketas). Tai – teisės aktai, kurie padės sumažinti CO₂ kiekius ES. Kai kur politinių grupių nuomonės išsiskiria. Europos liaudies partijos frakcijoje palaikome ne per radikaliai „žalius“, o realiai įgyvendinamus tikslus, kurie netaptų finansine našta ES piliečiams. Bet negalime pamiršti kovos su klimato kaita. Mes jau mokame didelę kainą, o jei nesiimsime pokyčių – ateities kartos mokės dar didesnę...

Kalbant apie energetinę nepriklausomybę, Lietuva pademonstravo lyderystę ir pirmoji atsijungė nuo rusiškų dujų. Bet Jūs dažnai kalbate ir apie kitą būtinybę – atsijungti ir nuo vadinamojo BRELL žiedo. Kaip greitai tai įmanoma padaryti?

Taip. Ir gana greitai. Šiuo metu vienas iš pagrindinių Lietuvos nacionalinio saugumo interesų turėtų būti kuo greičiau atsijungti nuo Rusijos elektros sistemos, o kartu ir nuo BRELL žiedo. Jokie ekonominiai ir energetiniai santykiai su Rusija nebeturi egzistuoti. „Business as usual“ politika su Rusija, kuri lydėjo daugybę metų, ir net po 2014 m. Krymo aneksijos nebegali būti ES užsienio politikos variantu. Tik ryžtinga ES politinė valia dėl

Baltijos šalių sinchronizavimo su kontinentiniu Europos tinklu paspartins naują energetikos politikos etapą. „Litgrid“ teigia, jog Lietuvos elektros tinklai su Europos kontinentiniu tinklu galėtų būti sinchronizuoti nors ir dabar, bet brangiau. Tai „kas jei ne mes ir kada jei ne dabar“, karo metu, kai Rusijai kiekvienas euras yra svarbus atsijungsime nuo BRELL? Ekonomiškesnis variantas dar gali būti neįmanomas daugybę metų. O jau ir 40 proc. sinchronizacijos darbų yra baigti. Kritiniu atveju, elektrą įmanoma importuoti iš Švedijos, Latvijos ir Lenkijos. Tas pats galioja naftos produktams. Elektros tinklų sinchronizacija su Vakarų Europa privalo būti skubinama.

Grįžtant prie sveikatos temų. Šį pavasarį tapote naujo Specialiojo COVID-19 pandemijos metu įgytos patirties ir rekomendacijų ateičiai komiteto nariu. Europa ruošiasi galimoms būsimums pandemijoms?

Iki COVID-19 sveikatos apsauga buvo valstybių narių atsakomybė. Ši pandemija parodė, kad ES reikia koordinuotų veiksmų sveikatos srityje ir tie klausimai vis aktualėja. Veikia jau ir finansinė programa sveikatos labui. Prieš tai dirbau Europos liaudies partijos frakcijos dėka veikusiame kovos su vėžiu komitete, paruošėme konkrečią strategiją su rekomendacijomis. Dabar naujame COVID-19 komitete analizuojame patirtį ir teiksime rekomendacijas ateičiai: turime stiprinti sveikatos tyrimus, didinti vaistų atsargas ir kitų medicininių bei apsaugos priemonių gamybą Europoje.

Be aplinkosaugos ir sveikatos klausimų, Europos Parlamente dirbate ir Tarptautinės prekybos komitete?

Taip ir visai netikėtai, gegužės mėnesį teko dalyvauti tarptautinės prekybos misijoje Čilės Respublikoje. Vykome aptarti laisvos prekybos sutarties atnaujinimo. Sutartis veikia, esame vieni kitiems svarbūs prekybos partneriai. Bet nuo sutarties sudarymo 2002 m. pasaulis pasikeitė ir reikia atsižvelgti į naujus iššūkius. Čilėje neseniai darbą pradėjo jauna vyriausybė. Šalis siekia, kad jų eksportas į ES neapsiribotų tik žaliavomis, bet įtrauktų ir jau pagamintas prekes, kurios turėtų bei kurtų pridėtinę vertę ekonomikai. O ES nori

ne tik toliau stiprinti prekybą ir investicijas, bet ir tai įgyvendinti mažinant taršą. Turime ir labai konkrečių, sričių, kur ES vysto ar galėtų plačiau vystyti projektus su Čile siekiant įgyvendinti Žaliąjį kursą. Tai – ličio ir vandenilio eksportas į ES. O kartu Čilėje stiprėja demokratiniai procesai, tai itin reikšminga dvišaliams santykiams. Karo fone Europai kaip niekada svarbu pasaulyje ieškoti partnerių, su kuriais sieja panašios vertybės.

Vėl ir vėl grįžtama prie karo temos... Kaip manote, kaip saugumo situacija Europoje keičia ir pačios ES ateitį?

Na turbūt karo tema dominuoja įvairiuose pokalbiuose. Europos ateitis sprendžiasi dabar, o priiimti atsakomybę už savo ateitį reikia ryžto ir drąsos. To ir tikimės bendrai iš visos ES, jos vienybės, solidarumo ir veiksmų. ES nėra tik bendra rinkla ar laisva erdvė kelionėms. Mes turime galvoti apie savo saugumą. Tai, kad šis karas Ukrainoje paspartino ir jos pačios siekį tapti ES nare, daug ką pasako. Šiuo pavyzdžiu sekė ir Sakartvelas, ir Moldova. Birželio 23 d. ES Vadovų Taryba vienbalsiai nusprendė suteikti Ukrainai ir Moldovai ES kandidatės statusą, Sakartvelui – narystės perspektyvą. Ukrainai tai svarbus žingsnis siekiant pilnavertės narystės ES bendrojoje rinkoje ir politinėse institucijose. Tai tvirtas pripažinimas, kad Ukraina – laisvos, demokratiškos Europos dalis. Karas Ukrainoje keičia ir šių valstybių vidaus politikos situaciją, stiprina demokratinius siekius. Pavyzdžiui, Sakartvelas gan sėkmingai įgyvendina ekonomikos, žmogaus teisių ir korupcijos reformas, stiprina savo užsienio ir gynybos politiką. O Moldovos perspektyva tapti ES nare atrodo bene pati geriausia. Šalyje sėkmingai vyksta reformos užsienio politikos, saugumo, prekybos ir energetikos srityse. Dabartinė šalies prezidentė Maja Sandu savo politika aiškiai rodo europinę kryptį šalyje. Ją ir man gyvai gegužę teko išklausti Parlamente Briuselyje ir Europos liaudies partijos suvažiavime Roterdame. O visa Europos liaudies partija suvažiavimo metu Roterdame vienoje iš rezoliucijų patikino, jog tebėra įsipareigojusi remti Ukrainos, Sakartvelo bei Moldovos demokratinę vystymąsi. Tai „dabar“ arba „niekada“ laikas. Taip pat turime stiprinti ES, NATO ir ►

Rytų partnerystės šalių bendradarbiavimą kovoje su hibridinėmis grėsmėmis bei informacinėmis atakomis. Suomijos ir Švedijos pateiktos paraiškos dėl narystės NATO irgi yra istorinis įvykis, kurį šis karas paspartino. Baltijos šalims tai be galo svarbu, tai iš esmės keičia, didina

bargo jos dujoms bei naftai. Tik Ukrainos pergale įmanoma šiame kare.

Jūs daug kalbate ir apie Baltarusijos režimo karinę integraciją su Rusija. Ką tai reiškia Baltijos šalims?

Didžioji dalis baltarusių, remiantis apklausomis, nepalaiko karo Ukrainoje ir tiki, kad išitraukimas neigiamai paveiks šalį. Tad, jeigu Baltarusija pasiųstų savo karines pajėgas į Ukrainą, pilietinės visuomenės konfrontacija su režimu ir naujų protestų tikimybė tik padidėtų. Kitu požiūriu, tokia karinė integracija tiesiogiai paliečia Baltijos šalių saugumą: Kaliningrade dislokuotos trumpojo nuotolio raketos „Iskander“ dabar bus dislokuotos ir Baltarusijoje. O dar ir vasario 27 d. Baltarusija surengė neteisėtą referendumą, kuriame buvo patvirtinta nauja konstitucija, pakeitusi šalies nebranduolinės valstybės statusą. Todėl Rusija dabar dėl pilnos karinės integracijos galės pasinaudoti Baltarusijos teritorija laikyti branduolinius ginklus, o tai komplikuoja Europos gyny-

bines pozicijas. Baltarusijoje nuo birželio 23 d. iki liepos 16 d. – karinės mobilizacijos pratybos, tariamai bandant pagerinti karinių komisariatų kovinę parengtį. Gomelio srityje esančiuose poligonuose turinčios vykti pratybos gali tapti dar viena nauja invazijos banga į Ukrainą. Baltarusijos režimas jau dabar yra *de facto* agresijos Ukrainoje dalyvis, tad tegu ir neapsimeta taikdariu. Lukašenka pradėjo vaizduoti neva „derybininką“ dėl Ukrainos grūdų tranzito į Europą. Spręs, matote, jis taip maisto krizę. Nebūkime užmaršūs ir naivūs, neįsileiskime Trojos arklio pas save. Baltarusijos režimas pats prisidėjo prie tos krizės sukūrimo. Lukašenka yra toks pat karo nusikaltėlis kaip ir Putinas, tai neturi būti pamirštama.

Esame istorinių įvykių liudininkais. Ko palinkėtumėte žmonėms, kurie nerimauja dėl ateities?

Karai – deja, neišvengiamybė. Tikėkime, kad šio karo baigtyje būsime vieningi ir sutvirtėję. Ir siekime to. ■

☞ Rusijos karas prieš Ukrainą tebevyksta ir turime toliau remti šalį ne tik žodžiais, bet ir ginkluote, spausti Rusiją sankcijomis ir skelbti embargo jos dujoms bei naftai. Tik Ukrainos pergale įmanoma šiame kare.

mūsų regiono saugumą. Bet Rusijos karas prieš Ukrainą tebevyksta ir turime toliau remti šalį ne tik žodžiais, bet ir ginkluote, spausti Rusiją sankcijomis ir skelbti em-

EP narė R. Juknevičienė sako kalbą sovietų tremčių minėjime prie Europos Parlamento. T. Bauro nuotr.

Europarlamentarės R. Juknevičienės inicijuotame sovietų vykdytų tremčių aukų minėjime pagerbtas jų atminimas

Š. m. birželio 14 d. Solidarumo aikštėje prie Europos Parlamento (EP), Briuselyje, antrą kartą buvo minimos tremčių iš Centrinės ir Rytų Europos 81-osios metinės bei tradiciškai skaitomos ištremtųjų iš Lietuvos, Latvijos, Estijos, Lenkijos, Ukrainos, Moldovos, Čekijos bei Vengrijos pavardės.

Gražią tradiciją inicijavusi ir renginį pradėjusi EP narė Rasa Juknevičienė susirinkusiam gausiam būriui iš Lietuvos atvykusių tremtinių, EP narių bei diplomatų teigė, kad „kai pernai pirmąkart čia skaitėme tremtinių pavardes, niekas iš mūsų negalėjome net įsivaizduoti, kad deportacijos sugrįš į Europos žemyną“.

„Į Rusiją jau išvežta daugiau nei milijonas ukrainiečių. Šiandien pagerbiame ir juos, tačiau jų vardų neskaitysime dėl saugumo. Deportacijos grįžo kartu su baisiu karu, kurį pradėjo Rusija. Šalis, kuri trėmimais į Sibirą išstisus šimtmečius kankino ne tik okupuotų šalių, bet ir savo šalies žmones. Visas Sibiras, Rusijos šiaurė yra nuklota milijonų tremtinių kaulais“, – kalbėjo R. Juknevičienė.

Ji taip pat pranešė, kad prie tremtinių pavardžių skaitymo prisijungė ir drąsūs

žmonės iš Rusijos, kurie šiais metais simboliškai perskaitė ištremtųjų pavardes Maskvoje ir Jekaterinburge.

„Ačiū jiems! Juk mes minime deportacijų istoriją ir todėl, kad tikime, jog ateis laikas, kai ir Rusija bus kitokia“, – pažymėjo europarlamentarė.

Pasak jos, neįvertintos istorijos pamokos atneša naujas nelaimės, o neįvertinti Raunosios Armijos nusikaltimai sugrįžo Bučeje, Irpenėje ir Mariupolyje.

Minėjime dalyvavo ir ištremtųjų pavardes skaitė Europos Parlamento pirmininkė Roberta Metsola, europarlamentarai iš įvairių frakcijų, Centrinės ir Rytų Europos valstybių diplomatai, taip pat Taivano atstovybės prie ES ambasadorius Ming-Yen Tsai, uoliai mokęsis ištarti tremtinių vardus, pilietinės visuomenės atstovas iš

organizacijos „Stand with Hong Kong“, Rusijos „Memorial“ draugijos atstovė.

Iš Lietuvos į minėjamą atvyko didelė tremtinių grupė, renginyje tremtinių dainas atliko Lietuvos mokslų akademijos choras bei Panevėžio tremtinių choras „Likimai“.

Vilniaus mokslų akademijos choro seniūnas Vilius Maslauskas džiaugėsi, kad Lietuvos tremtinių dainos skambėjo tokiame ypač svarbiame renginyje. Jis akcentavo, koks didelis ir svarbus darbas yra išjudinti Europą, kad ji padėtų laimėti karą Ukrainai.

„Kai buvo skaitomos tremtinių pavardės su jauduliu prisiminiau savo tėtį, Didžioios kovos apygardos partizaną Bernardą Arbočių-Liepsniuką. Viename interviu, atsakydamas į klausimą, kada jam baigėsi karas, jis teigė, kad kova jam dar nesibaigė. Kokie prasmingi šie žodžiai dabar, matant bei išgyvenant siaubingą Rusijos sukeltą karą prieš brolišką ukrainiečių tautą. Mano tėtis buvo teisus – karas ▶

RING MASS SOVIET DEPORTATIONS

Reginijų išstremtųjų pavardės skaitė EP pirmininkė R. Metsola

#Rem

Photographs belong to

MEMBERING MASS SOVIET

dar nesibaigė, bet tiesa nugalės“, – sakė renginyje Briuselyje dalyvavusi Laimutė Arbočiūtė-Partikienė iš Jurbarko.

„Birželio 14-oji man yra dvigubai skaudi“, – sakė Janina Kvedarienė iš Pakruojo. 10 metų Sibiro tremyje gyvenusi moteris prisimena, kaip tą 1941 m. dieną visa jų šeima buvo priversta palikti savo namus, vėliau, tą pačią birželio 14-ąją mirė jos tėtis.

„Pirmą kartą man ši diena atnešė ne vien skausmą, bet ir viltį. Nesitikėjau, kad kada nors man bus padovanota tokia kelionė ir kad galėsiu minėti šią dieną taip ypatingai“, – įspūdžiais dalijosi J. Kvedarienė.

Vilniuje gyvenanti mokytoja Regina Šiaučiuolienė, dalindamasi akcijos metu patirtomis emocijomis, buvo tikra: – „Ta diena įsimins visiems. Ir nors perskaityti visų tremtinių pavardės yra neįmanoma, tikiu, kad tuokart jie visi mus matė ten – nuo debesėlio. Tikrai neįsivaizdavome būdami Sibire, kad ateis tokia diena, kai prie Europos Parlamento bus toks renginys, kuriame skambės nuo sovietų represijų nukentėjusių žmonių pavardės. Šis ren-

ginyss sustiprino mūsų savivertę ir leido suprasti, kokie mes – Marijos žemės žmonės – esame ypatingi.

Vis dar gyvais prisiminimais dalinosi buvusi tremtinė Aldona Česnienė iš Pakruojo. „Lakstau po kiemą, man penkeri. Matau, kaip ateina kareiviai su šautuvais. Paskui jie mus išveža...“

Atšiaurioje Tomsko srityje atsidūrė visa šeima. Pirmoji mirė močiutė, paskui 3 mėn. Aldonos sesutė, vėliau ir tėvelis.

„Tie, kas išgyvenome, po 14 tremties metų sugrįžome į Lietuvą, bet namų jau neberadom, glaudėmės mamos tėviškėje. Atėjus Nepriklausomybei, važiovome į Sibirą parsivežti artimųjų kaulelių, bet radom tik kapo kryžių. Jo gabalėlį saugome kaip didžiausią relikviją“, – pasakojo A. Česnienė.

Moteris dėkojo už galimybę būti renginyje, kuris svarbus ne tik Lietuvai, bet ir visai Europai, turėjusiai dar vieną progą išgirsti apie tai, ką teko patirti lietuvių ir kitų valstybių tautoms, iškentusioms sovietų okupaciją.

1951 metais į Sibirą buvo ištremta ir Zita Vėžienė – buvusi ilgametė Politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Pakruojo skyriaus pirmininkė. Tremtyje su šeima ji išbuvo 7 metus. Daug metų Z. Vėžienė rūpinosi, kad skaudžios lietuvių tautos patirtys nenuieitų užmarštin, išgyventus prisiminimus surašė į knygą. Atvykusi į Briuselį Z. Vėžienė įsitikino, kad apie lietuvių ir kitų tautų tremties tragedijas kalbama europiniu lygiu, o tai ypač svarbu, kai šiomis dienomis Rusija vykdo Ukrainos žmonių deportacijas, ciniškai vadinama jas „gelbėjimo operacija“.

Renginys truko penkias valandas, visą laiką driekėsi nenutrūkstanti norinčiųjų perskaityti ištremtųjų pavardės eilė. Tremčių minėjimą ELP frakcijos vicepirmininkė R. Juknevičienė organizavo kartu su 58 Europos Parlamento nariais iš visų 27 Europos Sąjungos šalių narių, parlamentine EP narių grupe Europos atminčiai, Europos atminties ir sąžinės platforma, Ukrainos misija prie ES, ukrainiečių bendruomene Belgijoje, Lietuvos ambasada ir lietuvių bendruomene Belgijoje. Europarlamentarė sieks, kad šie skaitymai prie Europos Parlamento taptų tradiciniais. ■

ES lyderiai suteikė kandidatės statusą Ukrainai ir Moldovai

Europos Sąjungos (ES) šalių lyderiai birželio 23 d. sutarė dėl kandidatės į Bendriją statuso suteikimo Ukrainai ir Moldovai.

Istorinis momentas. Šiandiena žymi kritiškai svarbų žingsnį jūsų kelyje į ES, – tviteryje vyksiant Europos Vadovų Tarybos (EVT) posėdžiui rašė jos pirmininkas Charles'is Michelis (Šarlis Mišelis). „Mūsų ateitis – kartu“, – pridūrė jis.

Statusas šioms valstybėms suteiktas po pateiktos Europos Komisijos rekomendacijos.

Šiuo žingsniu Ukraina ir Moldova pradeda daug metų, o galimai ir dešimtmečių,

truksiantį kelią link prisijungimo į ES, pareikalausiančio esminių šalies valdymo reformų ir sunkių derybų.

Tuo tarpu Sakartvelui ES lyderiai sutarė suteikti „europinę perspektyvą“, tvirtindami, kad valstybei reikės atlikti tam tikrus žingsnius prieš oficialiai tampant kandidate į Bendriją.

Kyjivas, Kišiniovas ir Tbilisis paraiškas įstoti į ES padavė po Rusijos invazijos Ukrainoje pradžios. Ukrainos prezidentas Volodymyras Zelenskis istoriniu pa-

vadino sprendimą suteikti jo šaliai kandidatės statusą.

Jis tviteryje nurodė, kad šis sprendimas „yra unikalus ir istorinis Ukrainos–ES santykių momentas. Prezidentas taip pat pridūrė, kad „Ukrainos ateitis yra ES“.

Tuo tarpu Prancūzijos prezidentas Emmanuelis Macronas (Emanuelis Makronas) sakė, jog kandidatės statusas suteikimas Ukrainai siunčia „labai stiprų signalą Rusijai“, įrodantį, jog Bendrija remia Kyjivo provakarietiškus siekius, tęsiantis Kremliaus invazijai. ■

BNS informacija

Įsigaliojo ES šeštasis sankcijų Rusijai paketas dėl karo Ukrainoje

Europos Sąjungos sankcijų Rusijai dėl karo Ukrainoje šeštasis paketas oficialiai įsigaliojo birželio pradžioje, paskelbus jį Bendrijos oficialiajame leidinyje.

Vienos griežčiausių sankcijų Maskvai už jau 100 dienų besitęsiančią karinę invaziją Ukrainoje, įskaitant didžiosios dalies rusiškos naftos importo embargą, buvo galutinai patvirtintos.

Po kelias savaites trukusio Vengrijos pasipriešinimo ES lyderiai susitarė taikyti sankcijas pagrindiniam Rusijos naftos eksportui ir nusileido Vengrijos ministro pirmininko Viktoro Orbano reikalavimui netaikyti išimties vamzdynais tiekiamai rusiškai naftai.

Sankcijų paketas apima tanklaiviais gabenamos rusiškos naftos importo draudimą ir išimtį šalims, dėl geografinės padėties ir infrastruktūros negalinčioms greitai nutraukti naftos importo naftotiekiu. Šalys sutarė, kad tęs pastangas šiam tikslui pasiekti.

Rusiškos naftos ketinama palaipsniui atsisakyti per pusmetį, o naftos produktų – per aštuonis mėnesius.

Be to, Vokietija ir Lenkija įsipareigojo atsisakyti vamzdynais tiekiamos produkcijos, todėl tikimasi, kad iki šių metų pabaigos rusiškos naftos importas į ES sumažės 90 procentų.

Kad Vengrija ir kitos šalys, toliau gausiančios rusiškos naftos vamzdynais, nepasipelnytų iš jiems taikomos išimties, šią pigesnę produkciją uždrausta perparduoti.

Blokas taip pat siekia apriboti Maskvos galimybes pardavinėti savo naftą už ES ribų, todėl uždraudė finansų įstaigoms drausti ir finansuoti laivus, gabenančius ją į trečiąsias šalis.

Bankai, „skerdikai“, transliuotojai

Šeštuoju paketu Rusijos didžiausias bankas „Sberbank“ bus atsietas nuo tarpbankinių atsiskaitymų sistemos SWIFT. Tai pati sankcija bus taikoma Baltarusijos bankui „Belinvestbank“, Rusijos bankams „Moskovskij kreditnyj bank“, „Roselchozbank“.

ES taip pat papildė eksporto draudimus ir paslaugų teikimo apribojimus.

Į sankcijų sąrašus papildomai įtraukta 18 bendrovių ir 65 asmenys, vienaip ar kitaip

susiję su su karu Ukrainoje. Kalbant apie Baltarusiją, į sankcijų sąrašus papildomai įtraukta 12 asmenų ir aštuonios bendrovės.

Rusijos prezidento Vladimiro Putino numanoma meilužė Alina Kabajeva, buvusi olimpinė gimnastė, buvo įtraukta į asmenų, kuriems taikomas turto šaldymas ir draudimas atvykti į ES, sąrašą. Į jį taip pat pateko 45 Rusijos kariškiai, įtariami karo nusikaltimais netoli Kyjivo esančiame Ukrainos mieste Buchoje. Sankcijos taikomos ir aukšto rango Rusijos vadui Michailui Mizincevui, kuris pramintas „Mariupolio skerdiku“, nes vadovavo brutaliai šio uostamiesčio apsausčiai.

Tačiau į „juodąjį“ sąrašą Vengrijos reikalavimu neįtrauktas Rusijos Ortodoksų Bažnyčios vadovas patriarchas Kirilas. ES uždraudė dar trijų Rusijos valstybinių žiniasklaidos priemonių – „Rossija RTR/RTR Planeta“, „Rossija 24/Russia 24“ ir „TV Center International“ – veiklą Bendrijoje. Tai daroma siekiant nutraukti melagingos informacijos platinimą ir neapykantos kurstymą.

Blokas taip pat uždraudė teikti Rusijai virtualinę finansinių ir konsultavimo paslaugų. ■

AFP-BNS informacija

R. Juknevičienė: „Šiandien mes rašome mūsų kartos istorijos vadovėlį“

Birželio 22 d. EP plenarinėje sesijoje kalbėjusi ELP frakcijos vicepirmininkė R. Juknevičienė paragino ES lyderius nustoti siųsti pesimistines žinutes kovojančiai Ukrainai, kad jos kelias į narystę ES truks dešimtmečius.

„Rodykite lyderystę, kad ši šalis kuo greičiau taptų mūsų šeimos dalimi. Susidaro įspūdis, kad ne Ukraina, o kai kurių ES šalių lyderiai nėra pasiruošę Ukrainos narystei. Taip, kaip po padarytų klaidų draugaujant su Putinu, nėra pasiruošę kitokiai Rusijai“, – pažymėjo R. Juknevičienė.

Ji padėkojo Europos Komisijos pirmininkei Ursulai fon der Lajan (Ursula von der Leyen) už lyderystę, kad ES kandidatės statuso Ukrainai suteikimas yra taip plačiai palaikomas, bet pabrėžė, kad to nepakaks.

„Būtina padėti Ukrainai laimėti karą. Suteikime Ukrainai ginklų, kurių jai reikia!“, – kalbėjo EP narė.

Jos teigimu, „šiandien mes rašome mūsų kartos istorijos vadovėlį“.

„O jei tiksliau, ukrainiečiai savo krauju rašo naujosios Europos istoriją – vieningo europietiško žemyno istoriją. Mūsų pareiga – išlaikyti savo atsakomybes ir priimti teisingus sprendimus“, – sakė R. Juknevičienė.

Ji taip pat sveikino Moldovą, kuriai Europos Komisija rekomendavo suteikti ES kandidatės statusą.

„Jie padarė stebuklą, kai taikiuose demokratinuose rinkimuose sugebėjo įveikti Kremliaus manipuliacijas ir užbaigti jo pastangas siekiant paskandinti Moldovą meluose ir korupcijoje. Jie sugrąžino savo

šalį atgal link Europos. Turime padėti Moldovai išnaudoti šią istorinę galimybę“, – pažymėjo europarlamentarė.

Kalbėdama apie Sakartvelo, ji teigė, kad šią savaitę vykusio šiuolaikinio Sakartvelo istorijoje didžiausia demonstracija (Europos maršas) ir joje dalyvavę žmonės iš Tbilisio pasiuntė stiprų signalą, kad jie yra pasirengę eiti europiniu keliu.

„Sakau labai aiškiai – esame su Jumis! Deja, atrodo, kad Sakartvelo valdžia padarė, ką galėjo, kad Europos Komisijos rekomendacija būtų nepalanki Sakartvelui.

Ji taip pat kreipėsi į Sakartvelo politikus – valdančiuosius ir opoziciją – turite atsikratyti įkaito statuso. Raskite jėgų stipriai europinei darbotvarkei. Jūsų nuostabūs žmonės to nusipelnė!“, – akcentavo R. Juknevičienė.

Ji taip pat paragino apsispręsti ir būti pasirengusiems turėti aiškų grafiką ir konkrečius ribojančius dël Vakarų Balkanų, nes šio regiono šalys nusipelnė sąžiningo mūsų elgesio.

EP narys Andrius Kubilius plenarinės sesijos diskusijoje teigė, kad Ukrainos

žmonių didvyriškumas atvėrė duris istoriniams ES sprendimams: suteikti ES kandidatės statusą Ukrainai ir Moldovai.

„Tačiau šiandien, kai autoritarinė Rusija pradėjo nusikalstamą karą prieš demokratinę Ukrainą, turime pasakyti daugiau: pirma, plėtros politika yra svarbiausia geopolitinė ES politika, kadangi tai – vienintelis kelias išplėsti demokratijos, stabilumo ir klestėjimo erdvę. Ir tai – vienintelis kelias užtikrinti taiką visame Europos žemyne“, – pabrėžė europarlamentaras.

Pasak jo, turime suprasti, kad ES plėtra reikalinga ne tik Ukrainai, Moldovai ar Vakarų Balkanams.

„Ji labai reikalinga ir pačiai ES, kadangi plėtra sustiprina ES, ne ją susilpnina. Štai kodėl ir mes, o ne tik ukrainiečiai, turime būti ambicingi ir drąsūs“, – kalbėjo A. Kubilius.

Politikas teigė, kad pastaruosius dešimtmečius ES mes vadovavomės „geopolitinio tingumo“ filosofija. „Tačiau dabar karas reikalauja iš mūsų grįžti prie „geopolitinės drąsos ir plėtros“ filosofijos. Padarykime tai!“, – paragino EP narys. ■

A. Kubilius. Europos ateitis – stipri Europos Sąjunga. Tam reikia pokyčių!

Gegužės 9-ąją, Europos dieną, trijų pagrindinių ES institucijų vadovai savo bendra deklaracija užbaigė metus trukusios Konferencijos dėl Europos ateities darbą. Tai konferencija, kuri buvo skirta diskusijoms apie tai, kokiame Europos Sąjungoje gyvensime ateityje. Europos piliečių atstovų, nacionalinių ir ES politikų diskusijos, po kurių priimta pusšimtis rekomendacijų ir daugiau nei 300 pasiūlymų, apėmė 9 svarbiausias temas. Europos Sąjungos istorijoje pirmą kartą buvo organizuotos tokios plačios konsultacijos su Europos piliečiais dėl ES ateities.

Europos žemyną prieš du mėnesius sukrėtė didžiulė geopolitinė ir saugumo krizė – Rusijos karas prieš Ukrainą. Tokio pobūdžio krizė rodo, kad mūsų užsienio ir saugumo politikos pajėgumai, siekiant jos išvengti, buvo per silpni. Todėl nestebina, jog bene solidžiausias Europos politiką analizuojantis tarptautinis portalas „Politico“, apibendrinamas Konferencijos darbą, pastebėjo ir įvertino pasiūlymus tik iš vienos darbo grupės – „Europos Sąjunga pasaulyje“. Man teko koordinuoti Europos Parlamento delegacijos šioje grupėje darbą, todėl pateiksiu kelias mintis apie svarbiausius pateiktus (ir nepateiktus) pasiūlymus dėl ES ateities ir vaidmens pasaulyje.

Vienas iš ES įkūrėjų *Jean Monnet* sakė, kad Europos Bendrija bus formuojama krizių metu ir kad ji bus visų sprendimų, priimtų krizių metu, suma. Tenka pripažinti, kad iki šiol Europos Sąjunga buvo silpnas geopolitinis veikėjas, nesugebantis realizuoti efektyvios bendros užsienio ir saugumo politikos, todėl dabar privalome ieškoti naujų sprendimų, kurie leistų Europos Sąjungai po šios krizės tapti žymiai stipresne geopolitikoje. Tam reikia nemažų reformų.

Reformas Europos Sąjungoje iki šiol būdavo inicijuojamos „iš viršaus“, t.y., valdžios institucijose, piliečiams pristatant tik galutinius pasiūlymus, kai diskusijos jau baigtos, arba su jais tariantis tik

simboliškai. Deja, pastarieji tokiu būdu inicijuoti ambicingi reformų bandymai atsimušė į europiečių pasipriešinimą – tačiau tai buvo priešinimasis ne pačioms reformoms, o tam, jog su piliečiais nebuvavo pakankamai tariamasi. Prisiminkime pasiūlytą Europos Konstitucijos projektą, kurį beveik prieš du dešimtmečius referendumuose atmetė Prancūzijoje ir Nyderlandų rinkėjai.

Dabartinė Konferencija dėl Europos ateities yra bandymas kitoku būdu inicijuoti reformas Europos Sąjungoje – iniciatyvos teisę perleidžiant atsitiktiniu būdu pagal demografinius kriterijus atrinktiems europiečiams, t.y., reformas inicijuojant „iš apačios“.

Būtent piliečių atstovai Konferencijoje dėl Europos ateities ir griežė pirmuoju smuiku – teikė pasiūlymus, išklausydavo Europos ir nacionalinių politikų ir ekspertų nuomones ir su jomis arba sutikdavo, arba likdavo prie savosios. Tai – bene vienintelis toks procesas, kur politikai ►

turėjo ne itin daug galimybių formuluoti politinius pasiūlymus, o jų nuomonės likdavo labiau patariamosiomis. Tačiau reikia pasidžiaugti sėkmingomis diskusijomis, kurių metu gimė keletas labai svarbių rekomendacijų, kaip patobulinti ES bendrąją saugumo ir gynybos politiką.

Vienas iš dažniausiai minėtų pasiūlymų – ES užsienio politikos efektyvumo vardan atsisakyti vienbalsiškumo su užsienio politika susijusiose srityje. Tokiai rekomendacijai pritarė dauguma Konferencijos dalyvių, ji nuskambėdavo kone kiekviename posėdyje. Ši dilema – efektyvesnė ES užsienio politika ar atsižvelgimas į kiekvienos valstybės narės „gyvybiškai svarbius“ interesus – sena kaip pati Lietuvos narystė Europos Sąjungoje. Mano pozicija labai aiški – tokia sprendimų priėmimo sistema, kokia yra dabar, yra neefektyvi, ką rodo ir ES tūpčiojimas vietoje, įvedant sankcijas V. Putino režimui. Todėl šiuolaikinėje ES turėtume labiau pasitikėti partneriais, o ne savo veto teise – Vengrijos ir kelių kitų ES valstybių pozicija naftos iš Rusijos importo embargo klausimu sufleruoja, jog dabartinė sistema darosi panaši į „liberum veto“, prieš daugiau nei tris šimtus metų prisidėjusį prie Abiejų Tautų Respublikos žlugimo.

Nors kai kurios Europos Parlamento politinės jėgos atmetė Konferencijos pasiūlymus, teigdamos, jog jie – per daug europietiški ir ambicingi, Konferencijos diskusijos dėl ES ateities parodė, jog pi-

liečiai – neretai atsakingesni už politikus. Norint taikos Europos žemyne reikia stiprios, o ne silpnos Europos Sąjungos. Tam reikia ir to, kad Europos Sąjunga gebėtų demokratiškai ir efektyviai priimti sprendimus.

Dauguma ES politikų jau pritaria nuomonei, jog ES plėtra turėtų būti strateginiu mūsų tikslu, siekiant saugumo Europos kontinento kaimynystėje. Konferencija dėl ES ateities pradėjo darbą prieš metus. Deja, vasarį išplėskus karui ir daugelio ES šalių piliečiams bei Europos Parlamentui išreiškus aiškią paramą Ukrainos narystei ES, Konferencijos darbe dalyvaujantys piliečiai jau buvo pateikę savo pasiūlymus ir neturėjo galimybių juos peržiūrėti, todėl šis paramos Ukrainai entuziazmas neatsispindėjo Konferencijos tolesniame darbe – diskusijos dėl ES plėtros būtinybės nebuvo atnaujintos, o to nepakeitė nei Ukrainos užsienio ministro laiškas Konferencijos dalyviams, nei nacionalinių ir Europos parlamentų deputatų argumentai. Vis tik, nors galutiniuose Konferencijos pasiūlymuose randame tik bendro pobūdžio pažadą apie patikimą narystės perspektyvą kandidatėms ir potencialioms kandidatėms, tai jau galime laikyti tam tikra nuoroda į Europos Sąjungos strateginę atsakomybę už Europos kaimynystę. Tačiau ši atsakomybė gali būti realizuota tik įgyvendinant nuoseklią ES plėtros strategiją.

Paskelbus galutines Konferencijos rekomendacijas, jas reikės įgyvendinti. Kai

kuriais atvejais tam bus būtinas ilgas Sutarčių keitimo procesas. Nors Konferencija išimtinai klausėsi piliečių balso, tačiau iš istorijos žinome, kad ES kūrė ir reformavo visų pirma žinomi politikos ir intelektualiniai lyderiai. Tokia politinė ir intelektualinė lyderystė yra reikalinga ir dabar. Mūsų kartai tenka atsakomybė – piliečiai reikalauja, kad ES prisitaikytų prie pokyčių ir prie šios krizės keliamų iššūkių. Turime atsižvelgti į pagrindinius piliečių reikalavimus Europos Sąjungos atečiai: perėjimas prie kvalifikuotos balsų daugumos principo užsienio ir saugumo politikoje, ES saugumo pajėgumų stiprinimas ir ES gebėjimas priimti strateginę atsakomybę už Europos kaimynystę.

ES turi keistis pati tam, kad būtų pasirengusi globaliems pokyčiams. O Sutarčių keitimas yra instrumentas tokiems pokyčiams. Todėl nebijokime keistis. Kaip sakė žymus airių-britų konservatorių filosofas ir politikas Edmundas Burke'as – valstybė, kuri neturi gebėjimų ir priemonių savo pačios pokyčiams realizuoti, yra nepajėgi išsaugoti save pačią. Norint išsaugoti Europos Sąjungą, jai taip pat yra būtini pokyčiai.

Europos Parlamentas, atsižvelgdamas į Konferencijos rekomendacijas, oficialiai pasiūlė pradėti Europos Sąjungos sutarčių keitimo procedūrą. Tam, kad Europos Sąjunga iš šios krizės išeitų, tapdama žymiai stipresne užsienio ir saugumo politikos veikėja. Ir tam, kad galėtų sugrąžinti ir išsaugoti Taiką Europos kontinente. ■

Europos Parlamento nuotr.

Europos ateitis: Konferencijos pabaiga ir įsipareigojimai įgyvendinti pokyčius

Priimdami galutinę Konferencijos dėl Europos ateities ataskaitą ES institucijų vadovai įsipareigojo imtis veiksmų dėl ES pokyčių, atsižvelgdami į piliečių idėjas.

Dokumentas, įskaitant 49 pasiūlymus ir daugiau nei 300 priemonių, priimtų Konferencijos plenarinėje sesijoje balandžio 30 d., buvo pristatytas Europos dieną, gegužės 9 d., Strasbūre vykusioje Konferencijos uždarymo ceremonijoje.

Ceremonijoje kalbėję Europos Parlamento pirmininkė Roberta Metsola, Europos Komisijos pirmininkė Ursula von der Leyen ir Tarybai atstovaujantis Prancūzijos prezidentas Emmanuel Macron pripažino, kad dėl kai kurių ambicingiausių pasiūlymų reikėtų keisti ES sutartis.

„Mes pasiekėme lemiamą Europos integracijos momentą ir jokie pasiūlymai dėl pokyčių neturėtų būti uždrausti. Bet koks procesas, kurio reikia, kad pasiektume tai, ko norime, turėtų būti priimtas“, – sakė EP pirmininkė R. Metsola.

Gegužės 4 d. priimtoje rezoliucijoje EP nariai ragino pradėti ES sutarčių keitimo procedūrą. Šiam procesui gali prireikti sudaryti konvenciją, jungiančią Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos bei nacionalinių parlamentų atstovus.

„Yra atotrūkis tarp to, ko žmonės tikisi, ir to, ką Europa šiuo metu gali duoti. Štai kodėl konvencija turėtų būti kitas mūsų

žingsnis. Yra problemų, dėl kurių tiesiog negalima laukti“, – pridūrė R. Metsola.

Kelias pirmyn

Tarybai atstovaujantis Prancūzijos prezidentas Emmanuel Macron sakė, kad sutarčių reforma leistų ES „judėti link paprastumo“ ir „suteiktų teisėtumą Konferencijos pradėtai demokratinei kontrolei“.

Jis pasisakė už sprendimų priėmimą Taryboje kvalifikuota balsų dauguma, o ne vienbalsiai: „Žinome, kokių kelių rinktis: ir toliau bendrinti kvalifikuotos daugumos balsavimą priimant sprendimus dėl mūsų pagrindinių viešosios politikos sričių“.

Komisijos pirmininkė Ursula von der Leyen įsipareigojo parengti naujus pasiūlymus, pagrįstus piliečių rekomendacijomis, ir juos pristatyti rugsėjį, savo metiniame pranešime apie ES padėtį.

„Daug ką galime padaryti neatidėliodami. Tai galioja ir toms rekomendacijoms, dėl kurių turėsime imtis naujų veiksmų“, – sakė ji ir pabrėžė, kad daugelio piliečių pasiūlytų priemonių galima imtis vadovaujantis dabartinėmis ES sutartimis.

Renginio pranešėjai ragino ieškoti būdų, kaip nuolat tiesiogiai įtraukti piliečius į ES sprendimų priėmimą.

Ukraina

ES reformų būtinybė dar labiau išryškėjo prasidėjus Rusijos karui prieš Ukrainą, pabrėžė ES institucijų vadovai.

Anot R. Metsolos, pasaulis dabar yra „pavojingesnis“, o „Europos vaidmuo pasikeitęs“. „Europos ateitis yra susieta su Ukrainos ateitimi. Grėsmė, su kuria susiduriame, yra reali. O nesėkmės kaina yra didžiulė“, – pridūrė ji.

Piliečių rekomendacijos

Galutinė Konferencijos ataskaita buvo parengta po metus trukusių susitikimų ir renginių visoje ES, kuriuose dalyvavo tūkstančiai žmonių. Ataskaita yra paremta Konferencijos skaitmeninėje platformoje pateiktomis idėjomis ir Europos bei nacionalinių piliečių grupių rekomendacijomis.

Siūlymai apima raginimus pereiti prie atsinaujinančių energijos šaltinių, visiems ES piliečiams suteikti teisę į sveikatos priežiūrą, suteikti Europos Parlamentui teisėkūros iniciatyvos teisę, panaikinti vieną Tarybos sprendimą dėl užsienio politikos ir gerinti švietimą aplinkosaugos, skaitmeninių technologijų, įvairių įgūdžių ir ES vertybių klausimais.

Daugiakalbėje skaitmeninėje Konferencijos platformoje buvo pateikta daugiau nei 43 tūkst. pranešimų. ■

R. Juknevičienė: „Svarbiausias mūsų uždavinys – pašalinti esminę grėsmę Europos žemyno saugumui“

Europos saugumo ateitis priklausys nuo to, ar demokratinis pasaulis įveiks brutalų Kremliaus režimą ir Rusija taps normalia neagresyvia valstybe, pažymėjo ELP frakcijos vicepirmininkė Rasa Juknevičienė birželio pradžioje vykusioje plenarinėje Europos Parlamento sesijoje Strasbūre diskusijoje apie Europos užsienio, saugumo ir gynybos politiką po Rusijos invazijos Ukrainoje. Tačiau, pasak europarlamentarės, „tam pirmiausia reikia pripažinti esmines klaidas, kurios buvo padarytos, kad jų vėl nekartotume“.

„Vakarų pasaulis neįvertino rimtai Putino plano griauti demokratijas. Didžiausia klaida buvo bendradarbiavimas su Putino režimu. Pamokos turi būti išmoktos. Antra, klaidina tie, kurie sako, kad Putino valdoma Rusija neturi būti pažeminta, kaip buvo pažeminta Vokietija po Versalio. Šiandien mes jau turime Hitlerio analogiją, kuri užaugo iš neįvertintų Stalino nusikaltimų“, – sakė R. Juknevičienė.

Anot jos, dabar situacija yra panaši į Hitlerio ir Stalino karą Europoje, todėl turime nugalėti Putiną taip pat, kaip buvo nugalėtas Hitleris.

EP narė pabrėžė, kad svarbiausias mūsų uždavinys – pašalinti esminę grėsmę viso Europos kontinento saugumui.

„Tam reikia padėti Ukrainai apginti jos teritoriją ir nebijoti patikėti, kad Rusija gali būti kitokia. Karo nusikaltėlis Putinas turi būti izoliuotas, dabartinis režimas turi būti nugalėtas“, – kalbėjo R. Juknevičienė.

Ji taip pat teigė, kad aplanko jausmas, jog kai kurios Europos valstybės bijo Ukrainos pergales ir kartos tas pačias klaidas.

„Jei jos bandys išsaugoti brutalaus Kremliaus režimo veidą, mūsų pastangų didinti savo saugumo pajėgumus niekada nepakaks“, – pabrėžė europarlamentarė.

Diskusijoje pasisakęs Europos Komisijos viceprezidentas Valdis Dombrovskis pažymėjo, kad Rusijos karas Ukrainoje parodė, kad reikia stipresnės ir pajėgesnės Europos Sąjungos saugumo ir gynybos srityje.

„Europos Sąjunga remia Ukrainą visomis priemonėmis – politinėmis, karinėmis, humanitarinėmis ir ekonominėmis. Mūsų politinis ir karinis įsipareigojimas yra visiškai aiškus. Jį praėjusią savaitę dar

kartą patvirtino Europos Taryba“, – sakė V. Dombrovskis.

Pasak jo, ES priėmė didžiausią sankcijų Rusijai paketą istorijoje, be to, skyrė du milijardus eurų Ukrainos kariuomenei.

Politinės grupės Renew atstovė iš Prancūzijos SEDE komiteto pirmininkė Nathalie Loiseau teigė, kad „karas grįžo į Europą“.

„Mes nekariaujame su Rusija, bet mes susiduriame su karu dėl Rusijos. Tai reiškia, kad Ukrainai turime padėti ir suteikti politinę, humanitarinę, ekonominę, finansinę, moralinę pagalbą“, – sakė N. Loiseau.

Ji pažymėjo, kad Ukraina jau yra mūsų Sąjungos garbės narė, savo pralietu krauju ginanti savo teritoriją ir mūsų visų laisves. Europarlamentarė taip pat pabrėžė, kad neturime teisės diktuoti Ukrainai, ką ji turi daryti, nes „mes nenusiuntėme ten savo karių“. Pasak N. Loiseau, turime padaryti išvadą, kaip geriau apsaugoti mūsų piliečius, nes karas grįžo į Europą.

„Invazija į Ukrainą yra ženklas, kad mums kažkas nepavyko. Jeigu Ukraina būtų priimta į NATO, ji nebūtų užpulta“, – kalbėjo Renew atstovė. ■

Ukrainos Aukščiausios Rados pirmininkas R. Stefančiukas lankėsi Europos Parlamente

EP plenarinėje sesijoje Strasbūre į europarlamentarus kreipėsis Ukrainos Aukščiausios Rados pirmininkas Ruslanas Stefančiukas paragino suteikti šaliai ES kandidatės statusą.

Ruslanas Stefančiukas padėkojo Europos valstybėms už atsaką į Rusijos agresiją – pabėgėlių iš

Ukrainos priėmimą, taip pat ukrainiečių palaikymą sudėtingu metu. Be to, jis paragino imtis tolimesnių veiksmų,

tęsiantis karui, įskaitant tolimesnes ES sankcijas, netgi jei jų poveikis Europos ekonomikoms bus neigiamas.

„Nes pralaimėjimo kaina bus dar didesnė“, – sakė Ukrainos Aukščiausios Rados pirmininkas. ■

EP nariai: Specialaus tribunolo steigimas pasitarnaus ne tik tarptautiniam teisingumui, bet ir turės politinį poveikį tolesnei karo eigai

Gegužės 19 d. Europos Parlamente (EP) priimta rezoliucija siūloma įsteigti specialų tarptautinį tribunolą, kuris tirtų Rusijos Federacijos politinių ir karinių vadovų bei jų sąjungininkų agresijos prieš Ukrainą nusikaltimus.

Lietuvai atstovaujantys EP nariai Andrius Kubilius ir Rasa Juknevičienė paragino Europos Sąjungos institucijas, ypač Europos Komisiją, nedelsiant paremti specialaus tribunolo, kuriame būtų teisiami karo nusikaltimus vykdančios Rusijos kariai, jų politiniai ir kariniai lyderiai bei sąjungininkai, įsteigimą.

„Už siaubingus nusikaltimus Ukrainoje turėtų būti nubausti ne tik Rusijos Federacijos kariai, bet ir jų politiniai ir kariniai lyderiai bei jų sąjungininkai. Prezidentas V. Putinas ir jo parankinis A. Lukašenka turi būti patraukti atsakomybėn ir teisiami specialaus tarptautinio tribunolo“, – pažymėjo R. Juknevičienė.

Vakarai turi susivienyti bendram tikslui – nugalėti Putino fašizmą

EP nario A. Kubiliaus teigimu, tokio tribunolo steigimas pasitarnaus ne tik tarptautiniam teisingumui, tačiau turės ir didelį politinį poveikį tolesnei karo eigai.

„Šis žingsnis bus labai aiškus signalas, jog tarptautinė demokratiją bendruomenė

turi politinės valios visiškai nugalėti Putiną jo kare prieš Ukrainą“, – sakė A. Kubilius.

„Negalime sutikti su susitarimais dėl ugnies nutraukimo ir grįžti prie įprastų santykių („business as usual“) su asmeniu, kurio vykdomos agresijos nusikaltimus tuo pačiu metu tiriamė specialiajame tribunole. Tokio tribunolo, tirsiančio ir asmeninės Putino atsakomybės klausimą, įsteigimas užbaigs kai kurių Vakarų lyderių skambučius Putinui ir rūpestį dėl Putino „pažeminimo“, – teigė A. Kubilius.

Pasak jo, tarptautinis tribunolas pasirūpins Putino „veido išsaugojimu“. Ir tai bus didžiausia politinė šios iniciatyvos nauda: politiniai Vakarai bus priversti susivienyti bendram tikslui – nugalėti Putino fašizmą.

„Atminkime: kolaboravimas su tarptautiniais nusikaltėliais taip pat yra laikomas karo nusikaltimu“, – pabrėžė EP narys A. Kubilius.

Jis taip pat pažymėjo, kad viena išvadų, kurią turi padaryti ES, žiūrėdama į tai,

kas atvedė iki tokios geopolitinės krizės, yra ES nesugebėjimas pritaikyti esminių ir griežtų priemonių stabdant iš pradžių atrodžiusius lyg ir ne tokius žiaurius nusikaltimus prieš žmogaus teises Baltarusijoje bei Rusijoje. „Kai tokie autoritariniai režimai nesustabdomi iš karto, užauga iki fašistinių ir tarptautinių agresorių“, – sakė europarlamentaras ir pridūrė, jog labai svarbu matyti kelius, kuriais bus siekiama teisingumo, nes ir ES viduje dėl to gali būti nemažai politinių kovų.

Kubiliaus nuomone, teisingumo turi būti siekiama trimis keliais: universalioji jurisdikcija, Tarptautinis baudžiamasis teismas, specialus tarptautinis tribunolas agresijos nusikaltimams.

Ryšys tarp sovietų KGB ir dabartinės Rusijos vadovybės - akivaizdus

Plenarinės sesijos debatuose apie Rusijos karo nusikaltimus Ukrainoje pasisakiusi europarlamentarė R. Juknevičienė priminė, kad 1945 m. nacistinė Vokietija buvo nugalėta, o jos žiaurumai buvo atskleisti ir pasmerkti Niurnbergo proceso metu. Sovietų Sąjunga, karą pradėjusi kaip agresorė, jį baigė kaip sąjungininkė, apdovanojama naujomis teritorijomis. ►

„Nematomas ryšys tarp sovietų KGB ir dabartinės Rusijos vadovybės akivaizdus ir šioje nusikaltėlių bendruomenėje. Genocido palikimas perduodamas iš kartos į kartą, nepriklausomai nuo valstybės politinės santvarkos. Vakarams reikėjo Sovietų Sąjungos, kad nugalėtų Hitlerį, bet jie neteisingai nusprendė patenkinti savo sąžinę, nutylėdami sovietų nusikaltimus“, – kalbėjo EP narė.

R. Juknevičienės teigimu, jiems buvo leista vadintis Europos išvaduotojais, nepaisant to, kad okupuotose teritorijose jie vykdė tokius pat siaubingus nusikaltimus. Lygiai tas pats naratyvas šiandien kartojamas Ukrainoje; po to seka tie patys neįsivaizduojami žiaurumai.

Politikės manymu, klaidinga manyti, jog pasibaigus karui turėsime reikalų su tokia pačia Rusija: didžiausia pasaulio teritorija, valstybe, kuri užima didelę dalį Europos žemyno.

„Turbūt todėl yra galvojančių, kad Putinui reikia leisti atsitraukti, išeiti su tam tikru veidu. Tačiau klausimas atsiremia į nusikaltimus. Tai kaip su nusikaltėliu tu gali toliau bendrauti?“ – retoriškai klausė parlamentarė.

Rezoliucija raginama inicijuoti Rusijos ir Baltarusijos režimų baudžiamąjį persekiojimą

Europos Parlamente priimtoje rezoliucijoje Europos Sąjunga raginama tarptautiniuose tyrimuose ir teismuose inicijuoti Rusijos ir Baltarusijos režimų baudžiamąjį persekiojimą už karo ir agresijos

nusikaltimus, genocidą bei nusikaltimus žmoniškumui.

Baudžiamoji atsakomybė grėstų ir visiems Rusijos kariškiams ir valstybės tarnautojams, paskelbė europarlamentarai. Jie ragina kurti specialų tarptautinį tribunolą,

kuris tirtų agresijos prieš Ukrainą nusikaltimus, nepatenkančius į Tarptautinio baudžiamojo teismo (TBT) jurisdikciją. ES turi suteikti šio tribunolui steigimui visus būtinus žmogiškuosius, administracinius ir logistinius išteklius.

Dokumente EP nariai atkreipia dėmesį, kad masinis miestų bombardavimas, priverstinė asmenų deportacija, uždraustos ginkluotės naudojimas, išpuoliai prieš humanitariniais koridoriais besinaudojančius pabėgėlius, seksualinė prievarta ir kiti panašūs nusikaltimai yra humanitarinės teisės pažeidimai. Jie gali būti prilyginami karo nusikaltimams už kuriuos, deja, nusikaltėliai dar nenubausti, teigia EP nariai, primindami, kad būtina nedelsiant rinkti įrodymus, nes turima informacijos apie jų naikinimą.

Ukrainos prokuratūroje užregistruota daugiau kaip 10.700 įtariamų Rusijos karių įvykdytų karo nusikaltimų. Jų padarymu įtariamai 622 asmenys. ■

L. Mažylis darbo vizito metu Čilėje aptarė prekybos susitarimo su ES modernizavimą

Europos Parlamento narys prof. Liudas Mažylis su oficialiu vizitu gegužės 23–25 d. lankėsi Čilės Respublikoje bei dalyvavo Tarptautinės prekybos komiteto misijoje. Vizito tikslas buvo aptarti 2002 m. ES ir Čilės asociacijos susitarimo prekybos dalies modernizavimo pažangą ir kitus dvišalius prekybos klausimus. L. Mažylis yra vienintelis Lietuvos atstovas komitete.

Sostinėje Santjage Tarptautinės prekybos komiteto delegacija susitiko su naujai išrinktais Čilės Respublikos vyriausybės bei Senato nariais. Taip pat – su prekyba susijusių organizacijų ir asociacijų bei pilietinės visuomenės atstovais. Delegaciją į Čilę sudarė dar septyni europarlamentarai iš skirtingų politinių grupių.

Šiuo metu vyksta derybos dėl ES ir Čilės Asociacijos susitarimo modernizavimo. Šis EP narių vizitas leido atidžiai išnagrinėti susitarimo prekybos ir investicijų dalis bei sustiprinti bendradarbiavimą su partneriais Čilėje.

„Čilėje neseniai darbą pradėjo jauna vyriausybė, o kartu atnaujinamas ir dvišalis Asociacijos susitarimas. Šis mūsų Tarptautinės prekybos komiteto delegacijos vizitas ir susitikimas su Čilės ministrais, organizacijomis yra svarbus abiem šalims, – teigė L. Mažylis. – Čilė siekia, kad jų eksportas į ES neapsiribotų tik žaliavomis, bet įtrauktų ir jau pagamintas prekes, kurios turėtų bei kurtų pridėtinę vertę ekonomikai. O ES savo ruožtu nori

ne tik toliau stiprinti prekybą ir investicijas, bet ir įgyvendinti tai mažinant taršą.“

ES ir Čilės prekyba ženkliai išsaugo nuo 2003 metų, kai įsigaliojo 2002 m. sudarytas dvišalis laisvosios prekybos susitarimas. Remiantis Europos Komisijos duomenimis, 2021 metais ES buvo ketvirta pagal dydį Čilės prekybos partnerė. ES eksportas į Čilę pernai sudarė 10 mlrd. eurų. Prekybos pagrindą sudaro pramoniniai produktai: nuo chemijos iki transporto. O Čilės eksportas į ES pernai siekė 6,8 mlrd. eurų. Daugiausia į ES eksportuojami mineralai (pirmiausia – vario), žemės ūkio maisto produktai ir celiuliozė. ES yra didžiausia investuotoja Čilėje. Investicijos tenka visoms ekonomikos sritims ir atsinaujinančiai energetikai.

Pasak L. Mažylio, ES ir Čilės Asociacijos susitarimo modernizavimas yra tikslingas, nes per 20 metų įvyko daug pokyčių, o kartu tai aprėpia ir ES kovos su klimato kaita tikslus iki 2030 metų, prekybos modernizavimo bei tvaraus vystymo siekius. „Turime ir labai konkrečių, ir itin specifinių sričių, kur ES vysto ar galėtų plačiau

vystyti projektus su Čile siekiant įgyvendinti Žaliąjį kursą. Tai – ličio ir vandenilio eksportas į ES. Čilė turi didžiausias ličio atsargas po Australijos, o ES pradėjo vystyti „Team Europe“ iniciatyvą dėl žaliojo vandenilio (GH2) plėtros Čilėje“, – pasakojo europarlamentaras L. Mažylis, kuris yra ir Aplinkos komiteto Parlamente narys.

Žaliojo vandenilio projektas – tai bendras ES ir jos valstybių narių siekis skatinti bendradarbiavimą su Čile, taip plėtojant jos ekologiško vandenilio ekonomiką. L. Mažylio teigimu, taip galima padidinti investicijų į žaliojo vandenilio sritį Čilėje galimybes. Čia iškyla lengvatinio finansavimo bei mokslo ir verslo bendradarbiavimo skatinimo problemos.

Europarlamentaras teigė gavęs nemažai informacijos apie politikos raidą bei konstitucinį procesą šalyje. „Vizito metu paaiškėjo dvišalių prekybos santykių perspektyva. Abi pusės turi lūkesčių. Čilė – nemažų socialinių iššūkių procese, laukia konstitucinis referendumas. Mes, Europa, esam jiems ne tik svarbus prekybos partneris, mus jungia ir bendras požiūris į demokratines vertybes. Ypač svarbu, kad dabartinių geopolitinių iššūkių akivaizdoje siekiame laikytis išvien“, – vizitą apibendrino delegacijos narys L. Mažylis.

Serhijus Horbenko. Žiaurių fanatikų „rusų pasaulis“

Ne kartą girdėjau frazę: „Kiekviena karta turi savo karą“. Labai tikėjau, kad ši nelaimė mane aplenks. Klydau ir iki pabaigos netikėjau. Ir dabar sunku ir baisu suvokti, kad visas siaubas, į kurį mus įstūmė Rusija – realybė. Bučos genocidas, „Azovas“... Visas pasaulis apie tai žino, supranta, užjaučia ir padeda sunaikinti žvėrį.

Šiandien ne pro šalį priminti, kad nelaimė, mirtis ir kančios atėjo į kiekvieną mūsų Ukrainos tašką, į kurį žengė rašytų koja. Nesvarbu, ar kalbėtume apie Charkivą, ar apie visai nedidelį Polesės kaimą...

Mano Černihivas per daugybę metų man tapo savas ir artimas, nors ir negyvenau jame nė vienos dienos. Šviesūs jaunystės prisiminimai, pirmoji meilė ir pirmasis nedrąsus pasimatymas ant senojo Pylimo...

Polesės kaimai, vainiku supantys srities centrą: Kolyčivka, Ivanivka, Jahidnė, Lukašivka... Juos išvažinėčiau dviračiu ir išvaikščiojau su kuprine ant pečių. Todėl tiesiog fiziškai skauda sielą pagalvojus, ką jiems ir mano brangiam miestui padarė Putino išsigimėliai!

Černihivą priešas apsupo ir atkirto nuo supančio pasaulio. Susidūrusi su pasipriešinimu, Rusijos kariuomenė pradėjo bombarduoti ir apšaudyti jį, taip pat kaip ir daugelį kitų Ukrainos miestų. Tiltas per Desnos upę, per kurįėjo į Kyjivą vedantis kelias, buvo susprogdintas, gyventojai neturėjo kur bėgti.

Dabar, po nesėkmingo bandymo užimti Kyjivą, okupantai pasitraukė. „BBC“ žurnalistams vieniems pirmųjų pavyko nusigauti iki šio rajono ir išklausti taikių gyventojų pasakojimus apie išgyventus bombardavimus ir okupaciją.

Lukašivka – nedidelis kaimas šalia Černihivo su mažiau kaip trimis šimtais gyventojų. Beveik trečdalį kaimo namų okupantai sulygino su žeme. Sunaikinta

ir išgrobstyta žemės ūkio technika. Dvylika Rusijos nužudytų civilių. Jų kūnus rasdavo net vietos šventykloje, kur orkai įsirengė būstinę.

Lukašivkoje dislokavosi apie pusę tūkstančio Rusijos kareivių. Kaimyninėje Ivanivkoje – vos ne dvigubai daugiau. Būtent iš šių kaimų orkai apšaudydavo ir civilius, bandančius bėgti nuo okupacijos, ir mašinas su žurnalistais ir savanoriais, siekusiais patekti į užblokuotą Černihivą.

Lukašivkoje ir Ivanivkoje okupantai rengdavo safarius medžiodami karves ir kiaules. Išsipūtę karvių kūnai su kulų suvarpytomis galvomis gulėjo visoje fermos teritorijoje. 110 nužudytų gyvulių – suaugusių karvių, veršiukų. Rašitai net nušovė vieną veršingą karvę, kuri jau pradėjo veršiuotis. Per stebuklą išgyvenusių karvių mėnesį niekas nemelžė.

Ūkininkas Vadimas Minevskis iki karo turėjo 400 kiaulių. Jo kiaulėmis rašitai maitino savo kariuomenę. Kiaules nušaudavo, nuo jų tiesiog nupjaudavo odą. Išpjaudavo tik geriausius mėsos gabalus – visa kita išmesdavo.

Orkai linksmindavosi ne tik medžiodami gyvulius. Jie medžiodavo ir žmones. Lukašivkos gyventojus reguliariai vesdavo sušaudyti – leisdavo kulkas virš žmonių galvų.

Į Ivanivką po daugybės apšaudymų rusai įėjo dviem kolonomis – 140 ir 250 technikos vienetų. Vietos gyventojas Liubovė sako, kad šalia jos namo Rusijos okupantai kovo 4-ąją numetė aviacinę bombą. Iškrita

durys ir langai. Kieme po sprogimo liko 10 x 8 metrų dydžio ir 4 metrų gylis duobė.

Okupantai uždarė įvažiavimus ir išvažiavimus, atėmė iš kaimo gyventojų telefonus, apsistodavo, kur užsinorėdavo. Įvedė komendanto valandą, išeiti buvo leidžiama tik nuo 8 val. iki 10 val. Bet ir tuo metu tai buvo pavojinga, tekdavo laiptioti per langus ir sėlinti per daržus.

Centrinėje gatvėje kas trečias namas sugriautas. Ties išvažiavimu iš kaimo – visiškai sunaikinti vietos kultūros namai.

Rusai vogdavo viską, ką įmanoma. Pirmiausia – mobiliuosius telefonus, kuriuos reikalavo atiduoti grasindami sušaudyti. Ypač jei rasdavo telefonus be SIM kortelių.

Imdavo viską: pradedant bulvėmis ir konservais ir baigiant televizoriais, nešiojamaisiais kompiuteriais ir skalbyklėmis. Ko negalėjo išnešti – laužydavo, televizorius subadydavo peilinais durtuvais ir kapodavo kirviais.

„Gastrolierius“ su ašaromis akyse prisimena vietos gyventoją teta Liubą – septyniadešimtmetį pardavėją:

„Nuėjo į garažą. Paėmė galastuvą. Supjaustė dviračio ratus. Jie daugeliui šaudė per mašinų ratus. Kai kuriuose namuose, kur jie buvo, kramtomąją gumą užklįjavo elektros lizdus, visur pripurvino. Ivanivkoje oficialiais duomenimis nužudyti septyni civiliai.

„Vienas jų – mano dėdė Igoris Aleksandrovičius Zujekas, gimęs 1964-aisiais metais. Šis žmogus grįžo iš Afganis- ▶

S. Horbenko, Černihivo sritis, žurnalistas, Liudo Mažylo visuomeninis padėjėjas

tano karo, o rusai sudegino jį kartu su namu“, – sako jungtinės teritorinės bendruomenės vadovė Jelena Švydka. Dar daugiau yra dingusių be žinios, bet tikslaus skaičiaus nėra. Pagyvenusi moteris sudegė troboje. Vyras ėjo šalia ligoninės, kurioje bazavosi rusai, ir jį sušaudė, – „po to tik jo kaulus surinko, be galvos“. Kai kurie susprogo užlipę ant minų, kaime iki šiol galima pamatyti pagaliukus su raudona skarele, taip pažymėtos užminuotos vietos.

... Jahidnės kaime ant baltos drėgnos mokyklos rūsio sienos raudonu pieštuku ranka nupieštas kalendorius. Tai žmonių, išbuvusių čia nuo kovo penktosios iki balandžio antrosios, kančių kronika. Šis kaimas taip pat šalia Černihivo. Okupantai jį kontroliavo beveik mėnesį...

Visi apimti siaubo pasakoja apie Jahidnės kaimą. Čia buvo apsistoję buriatai. Kalbama apie didelį kiekį nužudytų taikių gyventojų ir išprievartautų moterų.

...Jauna šeima, mažas vaikas. Važiavo mašina, rusai juos sustabdė. Vyras išlipo iš mašinos. Žmona irgi išlipo, bet net nespėjo pastebėti, o jos vyrą ir dukrą jau nužudė.

Kai atėjo rašistai, jie grasindami ginklais išvarė vyrus, moteris ir vaikus iš namų ir nuvedė į vietos mokyklos rūšį, kuriame laikė keturias savaites. Maždaug 130 asmenų gyveno 65 kv. m. ploto rūsyje.

Išgyvenęs šias kančias liudininkas Nikolajus pasakoja: „Turėjau pusę kvadratinio metro. Miegojau stovėdamas. Pririšdavau save šalikui prie švediškos sienelės, kad nenukrisčiau“.

Judėti rūsyje neužlipant ant kitų žmonių buvo neįmanoma. Ten buvo maždaug 40–50 vaikų, įskaitant kūdikius. Mažiausiam buvo suėję du mėnesiai.

Penkiolikmetė Anastasija gyveno rūsyje kartu su tėvu ir močiute. „Vietos beveik nebuvo. Gyvenome sėdėdami. Miegojome sėdėdami. Išvis negaliu pasakyti, kad miegojome. Tai buvo neįmanoma. Aplinkui krito tiek sviedinių. Tai buvo nepakečiama“, – sako ji.

Patalpoje nebuvo ventiliacijos. Rūsio langai užkalti. Anot Nikolajaus, per rūsyje praleistą mėnesį jis pamatė 12 asmenų mirtį.

77 Daugelis mirusiųjų buvo jau pagyvenę žmonės. Nikolajus nežino tikslios mirčių priežasties, bet mano, kad jie užduso. Iškart išnešti iš rūsio mirusiųjų kūnus buvo neįmanoma. Kareiviai neleisdavo išnešinėti lavonų kasdien. Tai reiškia, kad žmonės, taip pat ir vaikai, praleisdavo šalia lavonų valandų valandas. Kartais lavonų neišnešdavo net keletą dienų.

Daugelis mirusiųjų buvo jau pagyvenę žmonės. Nikolajus nežino tikslios mirčių priežasties, bet mano, kad jie užduso. Iškart išnešti iš rūsio mirusiųjų kūnus buvo neįmanoma. Kareiviai neleisdavo išnešinėti lavonų kasdien. Tai reiškia, kad žmonės, taip pat ir vaikai, praleisdavo šalia lavonų valandų valandas. Kartais lavonų neišnešdavo net keletą dienų.

„Aš jų labai gailėjau. Jie tiesiog mirdavo. Aš juos pažinojau, jie buvo geri žmonės. Tiesiog sėdėdavo ir mirdavo“, – apie rūsyje mirusius žmones kalba Anastasija.

„Įprastomis sąlygomis jie nebūtų mirę. Putinas – karo nusikaltėlis“, – sako Nikolajus.

Didžiąją dalį laiko žmonės negalėjo išeiti iš rūsio net tam, kad pasinaudotų tualetu. Jiems teko naudoti kibirus.

„Kartais rusai išvesdavo mus į viršų ir prisidengdavo mumis, kaip gyvais skydais“, – sako Nikolajus. Kai buvo galima išeiti į lauką, belaisviams leisdavo lauke, ant atviros ugnies, gaminti maistą.

Rusų kariuomenė iš Jahidnės pasitraukė balandžio trečiąją dieną.

Rusų okupantai apšaudė Černihivo sritį ir patį Černihivą nuo pirmųjų didžiulio masto įsiveržimo dienų. Mieste nebuvo šviesos, dujų, vandens. Žmonės gamindavo maistą ant laužų. Masinio evakavimo atlikti nepavyko. Okupantai užminavo kelius ir numetė aviacines bombas ant au-

tomobilių tilto per Desnos upę, jungiančio Kyjivą ir Černihivą. Tie, kas išdrįsavo išvažiuoti, naudojo miško takelius.

Černihivo pakraščius priešai subombardavo visiškai, priemiesčius – iki 60 proc. Iki karo veiksmų pradžios Černihive gyveno 285–290 tūkstančių asmenų, maždaug pusei jų pavyko išvykti. Dabar, anot mero V. Antrošenkos, mieste liko 80–95 tūkstančiai gyventojų.

Dėl žuvusiųjų skaičiaus meras pažymėjo: „Galiu pasakyti apytikslį skaičių – 700, tai tiek kariškiai, tiek civiliai“.

Kai rusų kariuomenė pasitraukė iš priemiesčių, savanoriai pradėjo laidoti žuvusiuosius. Dalis vietos kapinių visiškai užimta naujų kapų. Į kiekvieną įsmeigta lentelė su vardu. Gyventojai, ieškantys giminių, ateina čia patikrinti ant lentelių surašytų vardų.

Buvo subombarduotas vietos futbolo stadionas. Aikštės centre, ten kur nukrito viena iš bombų, yra gigantiška duobė. Dar viena bomba pataikė į tribūną, kuri virto plastiko ir metalo nuolaužų krūva.

Vaikų biblioteka, esanti istoriniame pastate netoli nuo stadiono, buvo taip pat iš dalies sugriauta.

Per apšaudymus sunaikinti: viešbutis „Ukraina“, centrinis paštas, Šcorso kinoteatras, pergyvenęs Antrąjį pasaulinį karą. Sugriautas miesto parkas, paplūdimyje guli raketų nuolaužos, apgadintos mokyklos ir vaikų darželiai.

Rusijos kariuomenė tikslingai apšaudė Černihivo termofikacinę elektrinę: ji visiškai suniokota, sutaisyti jos neįmanoma ir, pagal darbuotojų ir miesto valdžios vertinimus, jai atkurti prireiks maždaug dvejų metų. Siaubinga okupacija baigėsi. Rusai pasišalino labai greitai. Ukrainos jėgos struktūrų pajėgos prie Černihivo iš rusų okupantų išvadavo trys gyvenvietės: Kolyčivką, Jahidnę ir Ivanivką.

Apie tai kalbama „Telegram“ kanalo „Operativnyj VSU“ („Оперативный ВСУ“) publikacijoje: „Kolyčivka, Jahidnė, Ivanivka... Šios Černihivo srities gyvenvietės dar ilgai prisimins karo baisybes... Patys Putiną palaikantys žudikai atgulė negyvi į Ukrainos žemę arba apgailėtinai pabėgo“. Buvo pažymėta, kad trasa, einanti nuo Černihivo Kozelecio link, užgriozdinta Rusijos metalo laužo. ■

Lietuvoje pradėta finansuoti hepatito C patikra padės ir kovoje su vėžiu

Lietuvoje nuo gegužės mėnesio pradėta finansuoti hepatito C viruso patikra. Ši patikra suteiks gyventojams galimybę nemokamai tikrintis nuo šios infekcijos. Pagrindinis siekis – kuo anksčiau diagnozuoti ligą, atliekant antikūnų prieš šią infekciją tyrimą pas šeimos gydytojus. Medikų bei politikų teigimu, tai ne tik padės kontroliuoti viruso plitimą, bet kartu tai itin svarbus žingsnis ir kovoje su vėžiu.

Simptomų neturinti infekcija nuo šiol – įveikiama

Prie šios sveikatos paslaugos Lietuvos gyventojams įgyvendinimo prisidėjo ir su sveikatos klausimais Europos Parlamente dirbantis prof. Liudas Mažylis. Pernai pavasarį jis inicijavo Lietuvos europarlamentarų kreipimąsi į Lietuvos Respublikos Seimą ir Vyriausybę dėl hepatito C viruso tyrimų finansavimo.

„Hepatitą C galima išgydyti, svarbu sutelkti dėmesį į viruso atrankinę patikrą, ypač atsižvelgiant į tai, kad šia infekcija sergantys pacientai iš pradžių neturi specifinių simptomų ir gali nežinodami užkrėsti kitus. Lietuvos mokslininkai šioje srityje yra jau smarkiai pažengę ir atlikę daug rezultatyvių tyrimų, – teigia europarlamentaras prof. Liudas Mažylis. – Džiaugiuosi galėjęs prisidėti prie mūsų medikų, tyrėjų pradėto raginimo veikti apsišaukiant nuo hepatito C. Lietuvos institucijų atsakas teigiamas – finansavimas bus skirtas, o tai išgelbės tūkstančius gyvybių“. Pasak L. Mažylio, kartu ši ankstyva diagnostika padės sutaupyti ir tą patį sveikatos apsaugos biudžetą, nes anksti nustatčius ligą jos gydymas valstybei bei pačiam ligoniui bus daug mažesnis.

Vienas iš hepatito C patikros paslaugos iniciatorių, Kauno klinikų Gastroenterologijos klinikos gydytojas, Lietuvos mokslų akademijos Biologijos medicinos ir geomokslų skyriaus pirmininkas, prof. habil. dr. Limas Kupčinskas pabrėžia, kad hepatito C patikra Lietuvoje – ilgai lauktas ir svarbus žingsnis ne tik suvaldant šios pavojingos infekcijos plitimą, bet ir ją visiškai išnaikinant. Kaip pastebi akademikas, 2 iš 100 suaugusių gyventojų gali platinti virusą ir to nežinodami. „Šios viruso sukeltos ligos klastingumas pasireiškia tuo, kad pirmieji simptomai gali atsirasti tik išsivysčius komplikacijoms – kepenų cirozei ar kepenų vėžiui“, – pastebi prof. habil. dr. Limas Kupčinskas.

Svarbus žingsnis kovoje su kepenų vėžiu

Europarlamentaras prof. Liudas Mažylis akcentuoja, kad Lietuva yra pirmoji šalis Centrinėje ir Rytų Europoje, kurioje bus vykdoma ši patikra, įgyvendinant Pasaulinės sveikatos organizacijos rekomendacijas bei siekiant išnaikinti hepatito C viruso infekciją iki 2030 m. „Lietuva gali tapti pirmaujančia valstybe ir mūsų mokslininkų bei medikų dėka įveikti šį virusą per artimiausią dešimtmetį, – analizuoja prof. L. Mažylis. – O ką jau kalbėti, kad tai turi didžiulę įtaką kovoje su vėžiu.“

Liudas Mažylis ir Limas Kupčinskas. Asmen. archyv. nuotr.

Dėl hepatito C patikros ES europarlamentaras kreipėsi ir į Europos Komisiją. Dirbdamas veikusiame Specialiajame kovos su vėžiu komitete, L. Mažylis hepatito C aktualizavimo ėmėsi ir kepenų vėžio prevencijos srityje. „Apskaičiuota, kad Europos regione nuo kepenų vėžio ir cirozės, susijusių su hepatito C infekcija, kasmet vis dar miršta apie 112 500 žmonių. Laiku diagnozavus šį virusą, galime įveikti ir kepenų vėžį“, – aptaria prof. L. Mažylis.

Į šią sąsają dėmesį atkreipia ir prof. habil. dr. Limas Kupčinskas. „Remiantis Nacionalinio vėžio instituto registro duomenis, per metus Lietuvoje nustatoma 240 naujų kepenų vėžio atvejų, iš kurių apie 40 proc. yra susiję su hepatito C infekcija. Sergančiųjų testavimas gali ženkliai sumažinti sergamumą kepenų ciroze ir vėžiu bei infekcijos mastus“, – faktus ir galimą pokytį Lietuvoje dėsto gastroenterologas.

Gegužės 5 d. sveikatos apsaugos ministras Arūnas Dulkys pasirašė įsakymą dėl skatinamosios paslaugos hepatito C patikrai, kurią atliks šeimos gydytojai. Paslauga Lietuvoje bus nemokamai prieinama gimusiems nuo 1945 m. iki 1994 m. Taip pat tiems, kurie dėl savo ar artimųjų ligos patenka į rizikos grupę.

Planuojant ir įgyvendinant šią priemonę, daug prisidėjo Lietuvos gastroenterologų, infektologų, bendrosios praktikos gydytojų draugijų ir šeimos gydytojų kolegijos nariai, glaudžiai bendradarbiaudami su Sveikatos apsaugos bei Socialinių reikalų ir darbo ministerijomis, Valstybine ligonių kasa, Europos Parlamento nariais iš Lietuvos. ■

DIS INFORMATION

Rusija prieš Ukrainą ir ES vykdomam dezinformaciniam karui skiria apie 4 mlrd. eurų

Gegužės 19 d. Rusijos karas prieš Ukrainą apima ne tik karinius veiksmus, bet ir informacines operacijas, nukreiptas prieš Ukrainą bei visą Europos Sąjungą. Rusijos režimas naudoja valstybinius žiniasklaidos kanalus ir socialinius tinklus skleisti savo dezinformaciją ir melagingus naratyvus apie karą, taip pat vykdo informacines kampanijas kaip hibridinio karo integralią dalį. Rusijos agresija prieš Ukrainą apima ir sistemine tarptautinę manipuliaciją informacija bei kišimąsi siekiant destabilizuoti kaimynines šalis, Europos Sąjungą ir jos šalis nares, taip pat pasaulinę saugumo architektūrą.

Tokias išvadas pateikė Europos išorės veiksmų tarnybos Strateginės komunikacijos skyriaus vadovas Lucas Giulneris (Lutz Gullner) bei „Barish center for Media Integrity at the Foundation of Defence of Democracies“ patarėja Ivana Stradner Europos Parlamento Saugumo ir gynybos pakomitečio ir Specialiojo komiteto dėl užsienio šalių kišimosi į demokratinius ES procesus, įskaitant dezinformaciją vykusioje diskusijoje dėl Rusijos dezinformacijos ir propagandos karo prieš Ukrainą metu.

Gynybos ir saugumo pakomitečio pirmininkė N. Loiseau teigė, šis karas rodo, jog ES turi imtis skubių veiksmų kovai su Rusijos dezinformacija, kuri šiam tikslui išleidžia apie 4 mlrd. eurų. Lyginant su tuo ES atsakas ir resursai yra nepakankami.

Europos išorės veiksmų tarnybos Strateginės komunikacijos skyriaus vadovas L. Giulneris teigė, kad manipuliacijas tekstone bei vizualine informacija, identitetais bei turiniu vykdo ne tik Rusija, bet ir kitos trečiosios šalys kaip Kinija bei nevalstybiniai veikėjai.

Pasak pareigūno, siekiant kovoti su Rusijos propaganda Europos Sąjungoje yra stiprinamas situacijos suvokimas, investuo-

jama į strateginę komunikaciją, kuriamos specialios agentūros kovai su dezinformacija (Europinė EUvsDisinfo, Prancūzijoje ir Švedijoje), taip pat dirbama stiprinant visuomenės atsparumą visoje ES – vykdomos įvairios žiniasklaidos raštingumo programos, žurnalistinės, faktų tikrinimo iniciatyvos ir kt. Be to, teikiama visokeriopa parama Ukrainos partneriams, įvairiomis priemonėmis remiama šios šalies ir Rytų Partnerystės valstybių žiniasklaida, bendradarbiaujama su tarptautiniais partneriais.

Pasak I. Stradner, Putinas siekia pakeisti tarptautinę liberalią tvarką. Jis naudojasi galingomis nekarinėmis priemonėmis – informaciniais ginklais. Kremlius neapsiriboja vien tik įsilaužimais į mūsų kompiuterius, jis nori užvaldyti mūsų protus, poliarizuoti visuomenes, sėti baimę ir abejones populiacijose.

„2021 m. Rusija paskelbė Nacionalinio saugumo strategiją, kurioje informaciniam saugumui pirmą kartą skirtas visas skyrius. Rusijos gynybos ministerija deklaravo, kad informacija yra ginklas, taip pat sukurtos informacinio karo pajėgos“, – sakė prelegentė. Maskvos vykdomos informacinės ir kitos hibridinės ope-

racijos skirtos griauti Europą ir skaldyti NATO vienybę.

„Rusijos informacinės kampanijos yra jos hibridinio karo dalis“, – kalbėjo ekspertė.

Karo Ukrainoje metu Rusija naudoja tradicinės žiniasklaidos kanalus ir socialinius tinklus skleisti propagandai.

I. Stradner teigimu, Maskva taip pat ieško silpnų vietų Europoje ir vykdo aktyvias dezinformacijos kampanijas ir skleidžia antiukrainietiškas žinutes Moldovoje, Sakartvele ir Balkanuose. Be to, Maskva manipuliuoja informacija per ortodoksų bažnyčią.

Pasak jos, „ES negali laimėti hibridinio karo prieš Rusiją, jeigu pralaimės informacinėje erdvėje“.

Komiteto narės europarlamentarės Rasos Juknevičienės teigimu, Kremlius buvo gerai pasiruošęs skleisti melagingus naratyvus apie karą prieš Ukrainą Rusijos žmonėms.

Ji pavadino tai ne dezinformacija, o psichologine operacija.

„Kremliaus metodai yra lyg smegenų masinio naikinimo ginklai“, – sakė EP narė. Ji teigė pastebinti, kad Rusijos režimo naratyvai taip pat veikia ne tik Europą, bet ir kitas pasaulio valstybes, todėl „turime galvoti apie koalicijas“, kaip kovoti prieš Rusijos propagandą.

Taip pat R. Juknevičienė pasiūlė pradėti galvoti apie tai, kaip „vykdyti Rusijos deputinizaciją“, Ukrainai laimėjus šį karą. ■

Europarlamentaro L. Mažylio knygos pristatyme – apie nerimą dėl karo Ukrainoje ir kitus Europos politinius iššūkius

Gegužės 9-ąją, Europos dienos proga, Europos Parlamento narys prof. Liudas Mažylis Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje pristatė savo naują knygą „Europos pusdiplomis“. Renginys buvo atviras visai visuomenei, jo metu buvo kalbama apie Europos politinius įvykius ir iššūkius.

Europarlamentaras L. Mažylis knygoje dienoraščio formatu pristato savo politinę patirtį nuo 2020-ųjų vasaros vidurio iki 2021 metų paskutinės dienos, pusės kadencijos ribos. Tai jau antroji profesorius knyga, pirmąją – apie kadencijos pradžią – L. Mažylis pristatė pernai.

Knyga „Europos pusdiplomis“ yra europarlamentaro politinis dienoraštis, kupinas politinių aktualijų, istorinės atminties temų. Knygos chronologija sutapo su daugeliu dramatiškų išbandymų Europai ir pasauliui: bandymai suvaldyti COVID-19 pandemiją, įvykiai kaimyninėje Baltarusijoje, nelegalių migrantų krizė Baltijos šalių ir Lenkijos pasienyje, ES kova su vėžiu, aplinkosaugos temos,

pavyzdžiui, bičių nykimas dėl klimato kaitos. Į tų problemų sprendimą Liudas Mažylis bandė įsijungti dirbdamas savo atstovaujamuose komitetuose, rengdamas klausimus ir kt.

Prisimindamas 2020-ųjų vasarą, europarlamentaras diskusiją pradėjo nuo įvykių Baltarusijoje – kai po neteisėtų prezidento rinkimų šalyje prasidėjo masiniai protestai ir atsirado viltis, kad Baltarusija sieks tapti demokratiška valstybe. Deja, nuo to laiko padėtis tik blogėjo – o dabar, vykstant karui Ukrainoje, Baltarusija tapo vienu esminių Rusijos ramsčių.

„Demonstrantai sukaišioti į kalėjimus. Dar prieš kelis mėnesius skaičiavom – tiek, kiek EP yra narių, tiek yra Baltaru-

sijoje politinių kalinių. Dabar jų ten yra dar daugiau. Nebuvo ten demokratijos – viską valdė „tėtušis“, tironas A. Lukašenka. Turėjome Astravo grėsmę. Kad galėjo būti dar baisiau – sunkiai įsivaizdavom. Vieną gražią dieną apgręžtas „Ryanair“ lėktuvas buvo nutupdytas, Lukašenkos priešininkas suimtas Minske. Kur dar toliau gali nusiristi režimas?.. Tada pradėjo stumti nelegalius migrantus į Lietuvos teritoriją“, – vis prastėjančią Baltarusijos būklę priminė profesorius.

Politologė, Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) docentė dr. Ingrida Unikaitė-Jakuntavičienė, diskusijoje su europarlamentaru aptardama Baltarusijos režimo sukeltą migrantų krizę, pažymėjo, jog ji leido Lietuvai suprasti Europos Sąjungos reikšmę.

„Labai svarbu, kad sugebėjome suvaldyti krizę – ne tik savo pastangomis, bet ▶

ir Europos Sąjungos. Jei ilgą laiką buvo prieštaraujama tam tikroms priemonėms, tai dabar buvo atkreiptas dėmesys ir suteikta moralinė ir finansinė pagalba toms valstybėms, kurios susiduria su migracijos klausimais. Pajutom ES poveikį. Kartais žiūrim į ją kaip į tolimą dalyką, o dabar labai akivaizdžiai pamatėm, kur ji gali mums pagelbėti ir kuo mes patys, būdami ES nariais, taip pat būti veiksmingi“, – pažymėjo doc. I. Unikaitė-Jakuntavičienė.

Neišvengiamai diskusijoje buvo prisimintas ir tebesitęsiantis karas Ukrainoje. Pristatymo metu buvo pacituoti dar 2021 m. gruodį rašyti europarlamentaro L. Mažylio žodžiai. „Nerimą keliantys Rusijos veiksmai dėl galimo įsiveržimo į Ukrainą paskatino diskusiją. O aš galvoju ne tik apie šiandieninį Rusijos režimą – režimai keičiasi. O ką apie tai manys Rusijos tauta? Manau, kad sukelti naują karą Europoje Rusijos tautai turėtų būti istorinė

gėda“, – pranašiškus L. Mažylio žodžius knygoje „Europos pusdiplomis“ skaitė Audronė Bilinienė.

Dr. I. Unikaitė-Jakuntavičienė pastebėjo, jog Rusijos žmonės dažnai net ir ne viešumoje palaiko valdžios žiaurius nusikaltimus – net ir tuomet, kai jie savo barbariškumu primena XVIII amžių ar dar senesnius laikus. „Tauta atrodo kol kas susitapatinusi su valdžia ir nematyti didesnio pasipriešinimo arba kitokios nuomonės net ir ne viešai, telefonu kalbant. Sunku tai stebėti ir kyla klausimas – kas bus toliau? Ar pakeis kas nors V. Putiną, ir kas nuo to pasikeis, ar neatsiras naujas Putinas? Sunku rasti analogų kitose valstybėse“, – padėties nenusipėjamumą pabrėžė politologė.

Knygoje neliko nepaliestas ir europarlamentaro darbas EP Aplinkos, sveikatos ir maisto saugos komitete: teko spręsti

aktualius klausimus, susijusius su vėžiu, COVID-19 pandemija, skiepais, klimato kaita ir t. t. Aptaręs nerimą kėlusius dalykus, tokius kaip pandemija ir anti-vakserių judėjimas, L. Mažylis atkreipė dėmesį ir į pozityvius akcentus, pavyzdžiui – Europos Sąjungos susitelkimą.

„Geras dalykus mes esame linkę pamiršti. Kas gero buvo šioje istorijoje – iš karto buvo parodytas solidarumas tarp 27 ES valstybių, jog skiepai bus dalijami valstybėm narėm pagal gyventojų skaičių, ir nebuvo, kad Belgijoje žmogus būtų jau dviem skiepais pasiskiepijęs, o Lietuvoje, kadangi ji mažesnė ar mažiau turtinga – gal vėliau. Šito visiškai nebuvo“, – pastebėjo europarlamentaras.

Šis renginys buvo skirtas paminėti Europos dieną, aptariant knygoje aptartas temas, kurios liečia kiekvieno europiečio kasdienybę. ■

Knygos pristatymas. Vytauto Liaudanskio nuotr.

Birželio 3 dieną Liudas Mažylis knygą „Europos pusdiplomis“ pristatė ir Palangoje, kur susirinkusiais diskutavo apie prie iššūkius Europos Parlamente, Rusijos karą prieš Ukrainą, istorinę atmintį ir kt. Kartu skambėjo instrumentalisto Pranciškaus Narušio atliekamas džiazas, vyrų choro „Jūros šauliai“ dainos.

„Kviečiau pirmą vasaros savaitgalį pasitikti Palangoje, susitikti, pabendrauti,

pasikalbėti apie Europą ir mus Europoje. Jau beveik metus Palangoje veikia mano

biuras, o jo kaimynystėje – miesto bibliotekos skaitykloje – pristačiau savo neseniai išleistą knygą, – teigia EP narys prof. L. Mažylis. – Vasarą Palangoje galima sutikti visą Lietuvą, o knyga būtent ir yra apie mūsų kasdienybę veikiančius visus įvairiausius politinius procesus“. ■

EP narys A. Kubilius Kaune diskutavo apie paramą Ukrainai

Kaune gegužę vykusioje diskusijoje apie Ukrainai reikalingą įvairiapusę paramą diskutavo Lietuvos politikai ir karybos ekspertai. Pasak europarlamentaro, Tėvynės sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų vieno iš lyderių Andriaus Kubiliaus, Europai vis dar trūksta vieningos pozicijos dėl Rusijos. Politikas su kolegomis įkūrė tarptautinį parlamentarų tinklą U4U („United for Ukraine“), kurio nariai telkia visokeriopą paramą Ukrainai ir ragina netoleruoti Putino režimo.

„Miesto sode“ vykusioje diskusijoje „Lietuviškasis lendlizas Ukrainai – kaip, kam ir kas?“ mintimis dalijosi krašto apsaugos ministras Arvydas Anušauskas, švietimo, mokslo ir sporto ministrė Jurgita Šiugždinienė, politologas Deividas Šlekys ir europarlamentaras A. Kubilius.

Kaip pažymėjo diskusiją moderavęs Seimo narys Mindaugas Lingė, Rusijai įsiveržus į Ukrainą, jau trečią mėnesį gyvename naujoje geopolitinėje tikrovėje,

kuri verčia persvarstyti vertybes, ieškoti vieningos Europos pozicijos, kalbėti apie Rusijos ir Ukrainos ateitį.

A. Kubiliaus teigimu, karas, kuriame Ukraina gina savo laisvę, teritoriją, tėvynę, yra ne tik Ukrainos, bet ir Lietuvos, ir visos Europos karas. Tai politikas stengiasi pabrėžti, įtvirtinti ir dirbdamas Europos Parlamente (EP). Pasak A. Kubiliaus, mes šiame kare taip pat dalyvaujame, todėl turime telkti resursus, juos

tinkamai naudoti, kad padėtume Ukrainai laimėti.

„Padedame tiesioginiais ištekliais, tokiais kaip ginkluotė, bet turime dar vieną resursą, kurį matau pareigą tinkamai išnaudoti – tai mūsų narystė Europos Sąjungoje (ES) ir NATO. Mums reikia pasiekti pergalės vadinamajame antrajame fronte, kad vokiečiai, prancūzai, italai suprastų, jog tai – mūsų visų karas ir pergalės turime siekti kartu“, – sakė A. Kubilius.

Aut. 15min.lt

Fotografijų parodos atidaryme – Lietuvos ateities vizija bei diskusijos apie situaciją Ukrainoje

„Į Europos Sąjungą (ES) gali ateiti iškankinta ukrainiečių tauta, bet su visai kitokiu moraliniu užtais, nei ES gyveno iki šiol“, – taip pasitinkant Europos dieną sakė Vilniuje su visuomene susitikusi Europos Parlamento (EP) narė Rasa Juknevičienė. Kaip pabrėžė europarlamentarė, putinizmas – gilus ir apraizgęs visą pasaulį. Todėl labai svarbu rasti priešuodžių režimo propagandai ne tik Rusijoje, bet ir kitose šalyse, tarp kurių ne tik turtingos Europos valstybės, bet ir Afrikos, Pietų Amerikos bei kitos šalys.

Ukrainos palaikymą, bendrijos senbuvų nuovargį dėl ES plėtros, diktatūrų pavojų Europai, karo Ukrainoje iššūkius ir kitus aktualius klausimus R. Juknevičienė aptarė Europos Parlamento narių biure vykusioje diskusijoje, kurią moderavo Vilniaus universiteto (VU) profesorius Andrius Vaišnys.

Sveikino konkurso „Mano Lietuva 2050“ laimėtojus

Diskusijos dieną europarlamentarų Rasos Juknevičienės, Andriaus Kubiliaus ir Liudo Mažylio biure sostinės Gedimino prospekte taip pat buvo atidaryta fotografijų konkurso „Mano Lietuva 2050“ paroda su įvairių šalies miestų gyventojų vizijomis apie mūsų šalį po 30 metų.

Pasak R. Juknevičienės, karo situacijoje, kai Ukrainoje ne tik už Lietuvą, bet ir visą Europos Sąjungą liejamas kraujas, dar svarbiau žvelgti į ateitį po karo, nors dar neaišku, kaip viskas baigsis. Į parodą nuotraukos buvo siųstos iš visos Lietuvos. Jo nugalėtojai keliavo ar dar keliaus į Europos Parlamentą. Kaip sakė viena iš konkurso laimėtojų ponė Laima Petrauskienė, savo vizijos apie Europą po 30 metų ji niekaip kitaip negalėjo įsivaizduoti, kaip tik per Lietuvą, kuri, kaip tikisi ponė Laima, bus vystoma darniai. „Manau, kad miestai augs, plėsis, bet išliks žali, Baltijos jūroje plaukios žuvis, nepaisant miestų plėtros bus išsaugota gamta. Visi gerai sugyvensime Europoje, bet nepamiršime ir savo kultūros, kalbos“, – savo vizija apie Lietuvą po 30 metų dalijosi viena iš konkurso laimėtojų.

Fotografijų parodą „Mano Lietuva 2050“ galima apžiūrėti EP parlamentarų R. Juknevičienės, Andriaus Kubiliaus ir Liudo Mažylio biure Vilniuje, 56 numeriu pažymėto namo pirmame aukšte, Gedimino prospekte.

